

УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Данила Бојовића бб
П.ф. 91
81400 Никшић

UNIVERSITY OF MONTENEGRO
FACULTY OF PHILOSOPHY
Danila Bojovića bb
P.O. Box 91
CG-81400 Nikšić

Tel.: +382 40 243 921, 243 913, Fax: +382 40 247 109, e-mail: ff@ucg.ac.me

№ 01-2404/1

3. 11. 2021.

UNIVERZITET CRNE GORE
Odbor za doktorske studije

Podgorica

Poštovani,

Dostavljam vam Odluku Vijeća Filozofskog fakulteta o predlogu Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije mr Milana Ščekića.

Dekanka

Prof. dr Tatjana Novović

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

Broj: 01-2404

Nikšić, 3. 11. 2021.

Na osnovu člana 64 stav 2 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore i člana 34 stav 1 Pravila doktorskih studija, Vijeće Filozofskog fakulteta je na sjednici 03.11.2021. godine, donijelo

ODLUKU

Predlaže se Odboru za doktorske studije da imenuje Komisiju za ocjenu prijave doktorske disertacije **Albanci u Crnoj Gori 1945-1955: modernizacija i identitet**, kandidata mr Milana Ščekića, u sastavu:

- Prof. dr Dubravka Stojanović, mentor
- Akademik, prof. dr Zoran Lakić, član
- Akademik, prof. dr Šerbo Rastoder, član
- Prof. dr Đorđe Borozan, član
- Prof. dr Živko Andrijašević, član

DEKANKA

Tatjana Novović
Prof. dr Tatjana Novović

- Dostaviti:
- Odboru za doktorske studije
  - Studentskoj službi
  - a/a

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	Mr Milan Ščekić
Fakultet	Filozofski fakultet – Nikšić
Studijski program	Istorija
Broj indeksa	2/13
Ime i prezime roditelja	Miraš Ščekić
Datum i mjesto rođenja	14. 09. 1979, Bar, Crna Gora
Adresa prebivališta	Rista Lekića, D 12/III, Bar
Telefon	068/009-942
E-mail	milan.s@ucg.ac.me; milanscekic@yahoo.com
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	<ul style="list-style-type: none"> - Doktorske studije, 2018 – - Mr pravnih nauka, Univerzitet Donja Gorica, Podgorica, 16.10. 2012; 9.40 - Profesor istorije, Filozofski fakultet, Kosovska Mitrovica, 29.10. 2007; 7.91 - Gimnazija „Niko Rolović“, Bar, (1994-1998) - O.Š. „Meksiko“, Bar, (1991-1994) - O. Š. „Boško Strugar“, Ulcinj, (1986-1991)
Radno iskustvo	<ul style="list-style-type: none"> - Saradnik u nastavi, Filozofski fakultet, Nikšić, UCG, 21. 09. 2018. - Viši naučni istraživač, Istorijski institut, Podgorica, UCG, 1. 10. 2017-20. 09. 2018. - Profesor istorije, Srednja stručna škola, Bar, (1. 09. 2013 - 30. 09. 2017) - Profesor istorije, O. Š. „Mrkojevići“ – Pečurice, Bar (1. 09. 2009 - 30. 09. 2017) - Profesor istorije, O. Š. Jugoslavija (1. 09. 2013 – 31. 08. 2016) - Profesor istorije (pripravnik), O. Š. „Anto Đedović“, Bar, (28. 05. 2008-28. 05. 2009)

Popis radova	<p style="text-align: center;">OBJAVLJENI RADOVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ratne operacije crnogorske vojske na skadarskom sektoru u Prvom balkanskom ratu (1912-1913)</i>, Matica, br. 80, Cetinje-Podgorica, 2019. • <i>Crna Gora uoči vojnog sloma (1915-1916)</i>, Montenegrin journal of Social Science, volume 1, issue 2, Podgorica, 2019. • <i>Muslimani iz novooslobođenih krajeva Crne Gore u Prvom svjetskom ratu (1914-1916)</i>, Matica, br. 75, Cetinje-Podgorica, 2018. • <i>Neprijatelji komunizma u državnoj upravi barskog sreza 1945</i>, Matica, br. 73, Cetinje-Podgorica, 2018. • <i>Crnogorski muslimani u crnogorskoj vojsci tokom Prvog svjetskog rata</i>, Montenegrin Journal for Social Science, volume 1, issue 2, Podgorica, 2017. • <i>Crnogorski vojni bjegunci (1914-1916)</i>, Matica, br. 71, Cetinje-Podgorica, 2017. • <i>Osmanski zarobljenici u Crnoj Gori</i>, Zbornik radova: Crna Gora i Osmansko carstvo: iskustvo međudržavnih odnosa, Matica-crnogorska i Filozofski fakultet u Nikšiću, Podgorica, 2017. • <i>Stanje na crnogorsko-albanskoj granici uoči Prvog svjetskog rata 1913-1914</i>, Arhivski zapisi, br. 1/2, Cetinje, 2017. • <i>Crna Gora i albanski prvaci (1910-1912)</i>, Matica, br. 70, Cetinje-Podgorica, 2017. • <i>Molbe emigranata Osmanskog carstva crnogorskim vlastima (1910-1911)</i>, Matica, br. 69, Cetinje-Podgorica, 2017. • <i>Crna Gora i albanski ustanak 1912. godine</i>, Matica, crnogorska, br. 68, Cetinje-Podgorica, 2017.
--------------	--

- *Neki izvještaji o osmanskim nasiljima u prekograničnim krajevima uoči Balkanskih ratova (1908-1912)*, Glasnik odjeljenja Humaističkih nauka, 3/2016, CANU Podgorica, 2016.
- *Crnogorski dobrovoljci u Prvom svjetskom ratu (1914-1916)*, Matica, br. 66, Cetinje-Podgorica, 2016.
- *Stanje na crnogorsko-osmanskoj granici nakon zauzimanja Skadra (1915-1916)*, Glasnik narodnog muzeja Crne Gore, knj. XI, Cetinje, 2015.
- *Ranjeni i bolesni crnogorski vojnici u Bosni (1914-1915)*, Matica, br. 65, Cetinje-Podgorica, 2015.
- *Izgređi crnogorske vojske i civila u Bosni (1914-1915)*, Matica, br. 64, Cetinje-Podgorica, 2015.
- *Austrougarski zarobljenici u Crnoj Gori (1914-1915)*, Matica, br. 63, Cetinje-Podgorica, 2015.
- *Povlačenje srpske vojske i izbjeglica u Crnoj Gori (1915-1916)*, Matica br. 62, Cetinje-Podgorica, 2015.
- *Glad u Crnoj Gori (1914-1916)*, Arhivski zapisi, 2/2014, Cetinje, 2015.
- *Stanje na crnogorsko-albanskoj granici (1914-1915)*, Zbornik radova: Crna Gora u Prvom svjetskom ratu, Matica, Podgorica, 2015.
- *Nasilja osmanskih vlasti u prekograničnim krajevima Crne Gore (1908-1912)*, Arhivski zapisi, 1/2014, Cetinje, 2015.
- *Brojno stanje i troškovi izdržavanja albanske emigracije u Crnoj Gori*, Glasnik Narodnog muzeja Crne Gore, knj. X, Cetinje, 2014.
- *Incidenti na crnogorsko-osmanskoj granici (1908-1912)*, Vojnoistorijski glasnik, br. 2/2014, Beograd, 2014.
- *Crna Gora i Donji Vasojevići u susret ratui na Balkanu (1908-1912)*, Arhivski zapisi, 2/2013, Cetinje, 2014.

**PRIHVAĆENI RADOVI KOJI SU U PROCESU
ŠTAMPANJA I OBJAVLJIVANJA**

- O naoružanju crnogorske vojske u Prvom balkanskom ratu 1912-1913, Matica, br. 85, Cetinje-Podgorica, 2021.

NAUČNI SKUPOVI, PROJEKTI, TAKMIČENJA

- Saradnik na izradi „Leksikon crnogorskih dinastija“ u projektu CANU-a, 2021.
- Izlagač na konferenciji: „Politika i religija: identitetski izazovi“, Helsinški komitet za ljudska prava u Srbiji- Univerzitet Crne Gore, Podgorica, 27. decembar 2020.
- Saradnik na izradi „Leksikona crnogorskih dinastija“ u projektu CANU-a, 2020.
- Saradnik na izradi „Leksikona crnogorske diplomatije“ u projektu CANU-a, 2020.
- Saradnik na izradi „Leksikona crnogorske diplomatije“ u projektu CANU-a, 2019.
- Izlagač na Naučnoj konferenciji „Crnogorska 1918: savremena recepcija i reinterpretaacija“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore i Centar za geopolitiku, Nikšić, 19. novembar 2018.
- Izlagač na „Okruglom stolu posvećenom Branislavu Kovačeviću“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne

	<ul style="list-style-type: none"> • Izlagač na Naučnom skupu: „<i>Crna Gora i Italija: Od rata do mira na Jadranu</i>“, Univerzitet Crne Gore, Ministarstvo nauke, Kotor, 28. septembar 2016. • Izlagač na Naučnom skupu: „<i>Sto godina Mojkovacke bitke</i>“, Matica crnogorska i Opština Mojkovac, Mojkovac, 21. decembar 2015. • Izlagač na Naučnom skupu: „<i>Crna Gora i Osmansko carstvo: iskustvo međudržavnih odnosa</i>“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore, Matica crnogorska, Institut “Yunus Emre -Turski kulturni centar Podgorica“, Trakya univerzitet-Institut za balkanološka istraživanja, Podgorica, 23-25. novembar 2015. • Izlagač na okruglom stolu: „<i>Crnogorska vlast i vjerske zajednice (iskustvo XIX i XX vijeka)</i>“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore, Nikšić, 19. maj 2015. • Izlagač na Okruglom stolu: „<i>Osamdeset pet godina i šest decenija naučnog rada akademika Miomira Dašića</i>“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore, Nikšić, 19. april 2015. • Izlagač na Naučnom skupu: „<i>Crna Gora i Prvi svjetski rat</i>“, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Podgorica, 24. oktobar 2014. • Izlagač na Okruglom stolu: <i>Balkanski ratovi – Sto godina poslije</i>, Odjeljenje humanističkih nauka Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, Podgorica, 22. novembar 2013.
--	---

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Na službenom jeziku	Albanci u Crnoj Gori 1945-1955: modernizacija i identitet
Na engleskom jeziku	Albanians in Montenegro 1945-1955: modernization and identity

Obrazloženje teme

Tema koju želimo obraditi u disertaciji tretira odnos socijalističkih vlasti u Crnoj Gori prema albanskoj nacionalnoj zajednici u periodu od 1945-1955. godine. Istraživanje pretenduje da identifikuje ključne pravce politike koju su socijalističke vlasti u Crnoj Gori vodile prema Albancima, a koji su imali za cilj da doprinesu modernizaciji i savremenom identitetskom oblikovanju albanske nacionalne zajednice.

Budući da su se tokom prve decenije nakon Drugog svjetskog rata desile krupne društveno-političke promjene u Jugoslaviji, u radu bi se dao iscrpan i pouzdan osvrt na položaj albanske nacionalne zajednice u Crnoj Gori u periodu prije i poslije Drugog svjetskog rata. Fokus bi bio stavljen na modernizacijske i procese i identitetsko oblikovanje Albanaca, kao i progres koji je postignut u periodu od 1945-1955. godine, naročito po pitanju veće vidljivosti i participacije albanske nacionalne zajednice u političkom životu, ekonomiji, prosvjeti i kulturi. Istraživanjem će biti obuhvaćeni brojni planovi, projekti, procesi i ideje kojima su socijalističke vlasti nastojale da podstaknu veću društvenu mobilnost albanskog stanovništva u Crnoj Gori, kao i rezultati politike koju vodila vlast prema Albancima u prvoj deceniji nakon Drugog svjetskog rata. Vremenski period koji obrađujemo završava se sa 1955. godinom, jer je do te godine nacionalna politika bila u nadležnosti državnih vlasti. Nakon 1955. ona prelazi u isključivu nadležnost Saveza komunista Jugoslavije, koja od tada postaje „stub političkog sistema“.

Pregled istraživanja

Kandidat je obavio istraživački proces u Državnom arhivu Crne Gore na Cetinju, Arhivskom odsjeku za istoriju radničkog pokreta u Podgorici, Arhivskom odsjeku Državnog arhiva Crne Gore u Podgorici, Arhivskom odsjeku Državnog arhiva Crne Gore u Baru i Arhivskom odsjeku Državnog arhiva Crne Gore u Ulcinju. Tokom istraživanja u Državnom arhivu Crne Gore na Cetinju kandidat je pregledao fondove: Predsjedništva Vlade, Izvršnog vijeća, Kabinet Predsjednika, Ministarstva prosvjete i Savjeta za prosvjetu i kulturu. U Arhivskom odsjeku za istoriju radničkog pokreta kandidat je pregledao fondove: Sreskog komiteta Komunističke partije Crne Gore – Bar, Sreskog komiteta Komunističke partije Crne Gore – Titograd, Sreskog komiteta Komunističke partije Crne Gore – Andrijevića i Sreskog komiteta Komunističke partije Crne Gore – Ivangrad; u Arhivskom odsjeku Državnog arhiva Crne Gore u Podgorici kandidat je pregledao fondove: Sreskog narodnog odbora – Titograd i Mjesnog narodnog odbora Tuzi; u Arhivskom odsjeku Državnog arhiva Crne Gore u Baru kandidat je pregledao fond: Sreski narodni odbor Bar; u Arhivskom odsjeku Državnog arhiva u Ulcinju: Gradski narodni odbor Ulcinj. Pored domaćih arhiva, istraživački proces obavljen je i u Biblioteci Istorijskog instituta Crne Gore u Podgorici i Nacionalnoj biblioteci Crne Gore „Đurđe Crnojević“ na Cetinju. U ovim institucijama kandidat je pregledao štampu koja je izlazila u Crnoj Gori od 1945-1955. godine, i to: „Pobjedu“, „Prosvjetni rad“ i „Našu ženu“. Osim arhivalija i štampe, kandidat je pročitao i koristio brojnu stručnu literaturu, čiji je detaljan pregled dat u popisu literature. Od posebnog značaja za izradu doktorske disertacije izdvajamo sljedeću stručnu literaturu: Branko Petranović, Istorija Jugoslavije 1918-1988, knj. 3, Beograd, 1988; Branko Petranović, Jugoslavija na razmeđu (1945-1950), Podgorica, 1998; Đorđe Borozan, Velika Albanija: porijeklo – ideje – praksa, Beograd, 1995; Bartl Peter, Albanci od srednjeg veka do danas, Beograd, 2001; Nail Draga, Albanci u Crnoj Gori, Ulcinj, 1995; Branislav Kovačević, Komunistička partija Crne Gore (1945-1952), Titograd, 1987; Branislav Marović, Društveno-ekonomski razvoj Crne Gore 1945-1953, Titograd, 1987; Branislav Marović, Ekonomska istorija Crne Gore: od najstarijih vremena do danas, Podgorica, 2018; Zvezdan Folić, Država i vjerske zajednice u Crnoj Gori 1945-1965, Podgorica, 2007; Živko Andrijašević, Šerbo Rastoder, Istorija Crne Gore: od najstarijih vremena do 2003, Podgorica, 2006; Živko Andrijašević, Crnogorska istorija: pregled prošlosti Crne Gore od praistorije do 2006, Podgorica, 2019; Đoko Pejović, Razvitak prosvjete i kulture u Crnoj Gori 1852-1916, Cetinje, 1971, Đoko Pejović, Prosvjetni

i kulturni rad u Crnoj Gori 1918-1941, Titograd, 1982; Prvi (osnivački) kongres Komunističke partije Crne Gore: dokumenti, priredili: Branislav Kovačević, Slavko Stanišić, Titograd, 1988; Drugi kongres Saveza komunista Crne Gore: Stenografske bilješke, priredili: Branislav Kovačević, Slavko Stanišić, Mile Bakić, Titograd, 1990; Ričard Krempton, Balkan posle Drugog svjetskog rata, Beograd, 2003; Borba za socijalizam i Peti kongres KPJ, Zagreb, 1948; Borba komunista Jugoslavije za socijalističku demokratiju – Šesti kongres KPJ, Beograd, 1952.

Cilj i hipoteze

Cilj:

Doktorska teza ima za cilj da objasni nacionalnu politiku, koju su socijalističke vlasti u Crnoj Gori vodile prema Albancima prvih deset godina nakon rata. U sklopu ovako definisane teme, kao najvažniji pravci politike koja je imala za cilj da modernizuje i identitetski oblikuje albansko stanovništvo, obradiće se učešće Albanaca u političkom životu Crne Gore. S obzirom da je u ovom periodu donijet Petogodišnji plan razvoja (1947-1951), u radu ćemo dati detaljan prikaz ekonomske politike vođena nakon rata i doprinos albanskog stanovništvu ekonomskom razvoju Crne Gore u poslijeratnom periodu. Imajući u vidu činjenicu da su do 1945. u krajevima nastanjenim Albancima prosvjetne institucije predstavljale rijetkost, da se nastava do tada izvodila na srpskom jeziku, i da je procenat nepismenosti bio izuzetno visok, posebnu pažnju poklonićemo osnivanju prosvjetnih institucija (otvaranje škola) u kojima se nastava izvodila na albanskom jeziku, masovnom opismenjavanju stanovništva i školovanju albanskog učiteljskog kadra. Takođe, u radu ćemo dati detaljan pregled osnivanja institucija kulture (Domovi kulture, bioskopi, knjižnice-biblioteke, čitaonice) u krajevima nastanjenim Albancima, analizirati njihov i rad kulturno-umjetničkih, prosvjetnih grupa i kulturno umjetničkih društava u poslijeratnom periodu. U sklopu poglavlja o kulturnoj politici koja je vođena prema albanskom stanovništvu u Crnoj Gori, analiziraćemo i proces emancipacije albanskih žena, što je bio preduslov bez kojeg nemoguće bilo modernizovati, identitetski oblikovati i integrisati žensku populaciju u društvene tokove i primorati ih da napuste tradicionalni način života.

Naučni ciljevi:

- Prikazati formiranje novih ustanova vlasti u albanskim sredinama, uticaj koje su imale na albansko stanovništvo i odnos Albanaca prema narodnim vlastima u Crnoj Gori.

-Prikazati da je uticaj politike i ideologije koju je Komunistička partija Jugoslavije (Savez komunista Jugoslavije) vodila prema albanskom stanovništvu u poslijeratnom periodu, potencirajući jednakost, bratstvo i jedinstvo između jugoslovenskih naroda i narodnosti, dovela do toga da je albansko stanovništvo masovno podržavalo politiku Komunističke partije Jugoslavije (Saveza komunista Jugoslavije).

- Analizirati sve veću zastupljenost Albanaca u Komunističkoj partiji Jugoslavije (Savez komunista Jugoslavije), partijsku disciplinu, odnos prema partijskim zadacima i obavezama, kao jedan od načina da se uključe u politički život zemlje i izgrade moderan politički identitet

- Prikazati da su dobri rezultati u ostvarivanju planskih zadataka u albanskim krajevima Crne Gore, naročito u sektoru poljoprivrede, imali za cilj da pokažu jasnu opredijeljenost Albanaca da slijede ekonomsku politiku socijalističkih vlasti.

- Prikazati da je konstantno uvećanje broja škola u Crnoj Gori, u kojima se nastava izvodila na albanskom jeziku u poslijeratnom periodu, bio bitan preduslov za modernizaciju, emancipaciju i kulturno uzdizanje albanskog stanovništva u Crnoj Gori.

- Istaći da su napori socijalističkih vlasti da stvore albanski učiteljski kadar, stručnim usavršavanjem na učiteljskim tečajevima, i davanjem stipendija učenicima da se školuju u učiteljskim školama na Kosmetu, imali za cilj da se stvori albanski nastavni kadar osposobljen za rad u školstvu.

- Istaći napore socijalističkih vlasti da preko analafabetskih tečajeva iskorijene masovnu nepismenost kod radnosposbnog albanskog stanovništva, kako bi se olakšao proces modernizacije i emancipacije Albanaca.

- Prikazati da su razvoj kulturnih institucija na terenu nastanjenom albanskim stanovništvom, rad kulturno umjetničkih i prosvjetnih grupa, kulturno-umjetničkih društava, emancipacija žena u prvoj deceniji nakon Drugog svjetskog rata, imali značajnog uticaja na oblikovanje kulturnog identiteta i prosvjećivanje albanskog stanovništva.

Hipoteze:

Glava hipoteza: Glavna hipoteza proizilazi iz predmeta i naučnih ciljeva, koji se odnose na položaj albanske nacionalne zajednice u Crnoj Gori, njenu modernizaciju i oblikovanje identiteta u periodu od 1945-1955. godine. Shodno tome, vodeća hipoteza glasi:

- Da su uprkos kompleksnom istorijskom nasljeđu, planskim i kontinuiranim aktivnostima, socijalističke vlasti tokom prve decenije nakon Drugog svjetskog rata, uspjele značajno da unaprijede položaj Albanaca u Crnoj Gori, osavremenjavanjem način života i stvaranjem novog identiteta.

Iz vodeće pretpostavke proizilazi nekoliko izvedenih pretpostavki:

- Osnivanje lokalnih ustanova vlasti u kojima su participirali pripadnici albanske nacionalne manjine, pozitivan uticaj i afirmativan odnos koji su imali prema Albancima, navodi nas da pretpostavimo da je to bila posljedica planske politike.

- Politika i ideologija Komunističke partije Jugoslavije (Saveza komunista Jugoslavije), koja se zasnivala na jednakosti, bratstvu i jedinstvu svih jugoslovenskih naroda i narodnosti, navodi nas na pretpostavku da je bila planski osmišljena sa ciljem da obezbjedi, između ostalih naroda i narodnosti, masovnu podršku albanskog stanovništva

- Konstantan rast zastupljenosti Albanaca u članstvu Komunističke partije Jugoslavije (Savezu komunista Jugoslavije), solidna partijska disciplina, korektan odnos prema partijskim zadacima i obavezama, navodi nas da pretpostavimo da je Partija predano radila na integraciji Albanaca u politički život zemlje i izgradnju savremenog političkog identiteta.

- Dobri rezultati u realizaciji planskih zadatak u albanskim sredinama, posebno u sektoru poljoprivrede, daju nam za pravo da pretpostavimo da su Albanci dali značajan doprinos ekonomskoj razvoju Crne Gore u poslijeratnom periodu.

- Poslije Drugog svjetskog rata stalno se uvećavao broj prosvjetnih institucija u krajevima nastanjenim Albancima. Pretpostavljamo da su na taj način socijalističke vlasti značajno doprinijele modernizaciji, emancipaciji i kulturnom preobražju Albanaca u Crnoj Gori.

- Socijalističke vlasti u Crnoj Gori ulagale su velike napore i sredstva da stvore albanski učiteljski kadar u Crnoj Gori. Pretpostavljamo da je socijalistička vlast na taj način istovremeno emancipovala Albance u Crnoj Gori.

- Radom analfabetskih tečajeva značajno je smanjena nepismenost kod radnosposbne albanske populacije. Navedeno nam daje za pravo da pretpostavimo da je na taj način vlast u Crnoj Gori u značajnoj mjeri uticala da se albansko stanovništvo emancipuje i modernizuje.

- U poslijeratnom periodu u albanskim sredinama osnovane su brojne kulturnih institucije, kulturno-umjetničke i prosvjetne grupe, kulturno umjetnička društava i emancipacijovan veliki broj albanskih žena. Iz navednog da se pretpostaviti da su tokom prve decenije socijalističke vlasti značajno doprinijele profilisanju kulturnog identiteta i prosvjećivanju albanskog stanovništva.

Materijali, metode i plan istraživanja

MATERIJALI:

Krucijalni izvor na kome temeljimo doktorsku disertaciju čini brojna i raznovrsna arhivska građa, koja je pohranjena u domaćim arhivima. Nakon što smo okončali proces njenog sakuljpljanja, sve arhivalije biće povrdgnute procesu analize i komparacije sa postojećim znanjima o položaju albanske nacionalne

zajednice u Crnoj Gori koju nam pruža relevantna literatura. Brojnost i raznovrsnog arhivske građe, štampe i literature, omogućila nam je da pratimo kakvu su nacionalnu politiku socijalističke vlasti vodile prema albanskom stanovništvu u Crnoj Gori nakon Drugog svjetskog rata. Naročito u periodu od 1948. godine, kada su članice Inforbmiroa, donijele Rezoluciju kojom su optužile vođstvo Komunističke partije Jugoslavije za neprijateljsku politiku protiv SSSR i SKP (b). Imajući u vidu da se Centralni komitet Komunističke partije Albanije solidarisao sa Rezolucijom Informbiroa, i nastojao da nezodvoljstvo prema rukovodstvu KPJ prenese na albansko stanovništvo u Jugoslaviji, od 1948. Albanci se nalaze u fokusu jugoslovenskih vlasti. Shodno tome, prilikom izrade doktorskog rada poseban naglasak stavili smo na učešće Albanaca u političkom životu Crne Gore, ekonomsku, prosvjetnu i kulturnu politiku koja je vođena prema albanskom stanovništvu u periodu od 1945-1955. U sklopu navedenih poglavlja obrađeni su brojne druge pojedinosti koje se tiču modernizacije i oblikovanja savremenog identiteta Albanaca u Crnoj Gori od 1945-1955. godine. Istraživački proces počeo je priključivanjem arhivalija pohranjenih u Državnom arhivu Crne Gore na Cetinju, Arhivskom odsjeku Državnog arhiva Crne Gore u Podgorici, Arhivskom odsjeku Državnog arhiva Crne Gore u Baru i Arhivskom odsjeku Državnog arhiva Crne Gore u Ulcinju. Svi fondovi za period od 1945-1955. su detaljno pregledani, označeni i kopirani. Pored arhivalija pregledana je štampa i sva literatura od značaja za izradu doktorskog rada.

METODI:

U toku izrade doktorske teze primjenićemo nekoliko istraživačkih metoda i tehnika, i to: analitičku, uporednu, (komparativnu), induktivnu, deduktivnu, kritičku i sintezu. U nastojanju da dođemo do odgovora na polazne pretpostavke i ciljeve, korišćićemo metodu analize. Ujedno ona je glavna metoda koju ćemo koristiti za prikazivanje do kojih smo došli tokom istraživanja. Pored metode analize, prilikom obrade podataka do kojih smo došli tokom istraživačkog procesa, korišćićemo uporedni (komparativni) metod, kako bi izvršili poređenje brojnih podataka do kojih smo došli tokom istraživanja. Za objašnjenje politike koju su socijalističke vlasti vodile prema Albancima u Crnoj Gori od 1945-1955. korišćićemo induktivnu i deduktivnu metodu, dok ćemo odnos između vlasti i Albanaca sagledavati uz koristeći se kritičkom metodom. Osim prezentacije i analize podataka dobijenih iz arhivalija, tokom izrade doktorskog rada korišćićemo podatke iz literature i štampe. Budući da ova tema do sada nije bila predmet istoriografske obrade, nakon prikupljanja i analize istorijskih izvora, u saglasnosti sa mentorom, izradili smo sljedeću strukturu doktorskog rada:

STRUKTURA RADA:

PREDGOVOR

UVOD

I

ALBANCICI U POLITIČKOM ŽIVOTU CRNE GORE

- Partija i Albanci

II

EKONOMSKA POLITIKA

- Ekonomske prilike u Crnoj Gori nakon Drugog svjetskog rata
- Ratarstvo
- Voćarstvo
- Zadrugarstvo
- Stočarstvo
- Ribarstvo
- Zanatstvo

III

PROSVJETNA POLITIKA

- Otvaranje škola u krajevima nastanjenim Albancima i njihov rad
- Otpor albanskog stanovništva prema školovanju djece
- Analfabetski tečajevi
- Školovanje učiteljskog kadra – stvaranje albanske intelektualne elite

IV

KULTURNA POLITIKA

- Otvaranje knjižnica (biblioteka) i čitaonica u albanskim krajevima
- Kulturno-prosvjetne grupe
- Kulturno-umjetnička društva, prosvjetna društva i folklorne grupe
- Bioskopi
- Emancipacija i položaj Albanci u socijalističkoj Crnoj Gori

ZAKLJUČAK

ARHIVSKI FONDOVI

- **Državni arhiv Crne Gore na Cetinju**

Pregledani fondovi:

- Predsjedništvo Vlade
- Izvršno vijeće
- Kabinet Predsjednika
- Ministarstvo prosvjete
- Savjet za prosvjetu i kulturu

- **Arhivski odsjek za istoriju radničkog pokreta u Podgorici**

Pregledani fondovi:

- Sreski komitet Komunističke partije Crne Gore – Bar
- Sreski komitet Komunističke partije Crne Gore – Titograd
- Sreski komitet Komunističke partije Crne Gore – Andrijevića
- Sreski komitet Komunističke partije Crne Gore – Ivangrad

- **Arhivski odsjek Državnog arhiva Crne Gore u Podgorici**

Pregledani fondovi:

- Sreski narodni odbor – Titograd
- Mjesni narodni odbor Tuzi

- **Arhivski odsjek Državnog arhiva Crne Gore u Baru**

Pregledani fondovi:

- Sreski narodni odbor Bar

- **Arhivski odsjek Državnog arhiva u Ulcinju**

Pregledani fondovi:

- Gradski narodni odbor Ulcinj.

Pregledane novine:

- Pobjeda
- Naša žena

- Prosvjetni rad

Metodi istraživanja:

- analitički
- uporedni (komparativni)
- induktivni
- deduktivni
- kritički
- sinteza

Istraživački plan:

- Konsultacije sa mentorom
- Dopuna istraživanja i obavljanje konsultacija sa mentorom
- Pripreme za Polazna istraživanja
- Sastanak sa mentorom i prijava Polaznih istraživanja
- Odbrana Polaznih istraživanja
- Izvještaj komisije o realizovanim polaznim istraživanjima
- Izrada članka za objavu u međunarodnom časopisu
- Učešće na naučnoj konferenciji na kojoj bi se prezentovali rezultati Polaznih istraživanja
- Poslije objave u međunarodnom časopisu, konsultacija sa mentorom u cilju izrade doktorske teze
- Rad na izradi doktorske teze
- Konsultacije sa mentorom
- Izrada teze i njeno prihvatanje od strane mentora
- Odbrane doktorske teze

Očekivani naučni doprinos

Očekivani naučni doprinos od doktorske teze: Albanci u Crnoj Gori 1945-1955: modernizacija i identitet, sastoji se u cjelovitom pregledu života albanske nacionalne zajednice u socijalističkoj Crnoj Gori u prvoj deceniji od završetka Drugog svjetskog rata. U sklopu uvodnog dijela daćemo detaljan osvrt na položaj albanskog stanovništva u u Knjaževini/Kraljevini Crnoj Gori i Kraljevini Srba, Hvata i Slovenaca/Jugoslaviji. U radu ćemo se baviti uticajem Komunističke partije Jugoslavije/Saveza komunista Jugoslavije na albanskog stanovništvo, stvaranjem partijskih organizacija i članstva u krajevima nastanjenim Albancima i njihovoj participaciji u političkom životu Crne Gore. Budući da su

Albanci pretežno živjeli na ruralnom području, u radu ćemo detaljno analizirati privredni život Albanaca, njihovo postignuća, učešće i adaptaciju na direktivni način upravljanja privredom. S obzirom da je više od 95% Albanaca u Crnoj Gori poslije Drugog svjetskog rata bilo nepismeno, kroz razvoj prosvjetnih i kulturnih institucija, rad analfabetskih tečajeva i kulturno-umjetničkih i prosvjetnih grupa i društva, pružićemo nedvosmislene odgovore o uspješnosti prosvjetne i kulturne politike prema Albancima, koja je imala za cilj da uruši tradicionalne vrijednosti kod albanskog stanovništva, izgradi novi identitet i osavremeni (modernizuje) način života. Doktorskom tezom ćemo obuhvatiti sve segmente života i procese kroz koji je prošla albanska nacionalna zajednica u Crnoj Gori od 1945-1955.

Spisak objavljenih radova kandidata

OBJAVLJENI RADOVI:

- *Ratne operacije crnogorske vojske na skadarskom sektoru u Prvom balkanskom ratu (1912-1913)*, Matica, br. 80, Cetinje-Podgorica, 2019.
- *Crna Gora uoči vojnog sloma (1915-1916)*, Montenegrin journal of Social Science, volume 1, issue 2, Podgorica, 2019.
- *Muslimani iz novooslobođenih krajeva Crne Gore u Prvom svjetskom ratu (1914-1916)*, Matica, br. 75, Cetinje-Podgorica, 2018.
- *Neprijatelji komunizma u državnoj upravi barskog sreza 1945*, Matica, br. 73, Cetinje-Podgorica, 2018.
- *Crnogorski muslimani u crnogorskoj vojsci tokom Prvog svjetskog rata*, Montenegrin Journal for Social Science, volume 1, issue 2, Podgorica, 2017.
- *Crnogorski vojni bjegunci (1914-1916)*, Matica, br. 71, Cetinje-Podgorica, 2017.
- *Osmanski zarobljenici u Crnoj Gori*, Zbornik radova: Crna Gora i Osmansko carstvo: iskustvo međudržavnih odnosa, Matica-crnogorska i Filozofski fakultet u Nikšiću, Podgorica, 2017.
- *Stanje na crnogorsko-albanskoj granici uoči Prvog svjetskog rata 1913-1914*, Arhivski zapisi, br. 1/2, Cetinje, 2017.
- *Crna Gora i albanski prvaci (1910-1912)*, Matica, br. 70, Cetinje-Podgorica, 2017.
- *Molbe emigranata Osmanskog carstva crnogorskim vlastima (1910-1911)*, Matica, br. 69, Cetinje-Podgorica, 2017.

- *Crna Gora i albanski ustanak 1912. godine*, Matica, br. 68, Cetinje-Podgorica, 2017.
- *Neki izvještaji o osmanskim nasiljima u prekograničnim krajevima uoči Balkanskih ratova (1908-1912)*, Glasnik odjeljenja Humanističkih nauka, 3/2016, CANU Podgorica, 2016.
- *Crnogorski dobrovoljci u Prvom svjetskom ratu (1914-1916)*, Matica, br. 66, Cetinje-Podgorica, 2016.
- *Stanje na crnogorsko-osmanskoj granici nakon zauzimanja Skadra (1915-1916)*, Glasnik narodnog muzeja Crne Gore, knj. XI, Cetinje, 2015.
- *Ranjeni i bolesni crnogorski vojnici u Bosni (1914-1915)*, Matica, br. 65, Cetinje-Podgorica, 2015.
- *Izgređi crnogorske vojske i civila u Bosni (1914-1915)*, Matica, br. 64, Cetinje-Podgorica, 2015.
- *Austrougarski zarobljenici u Crnoj Gori (1914-1915)*, Matica, br. 63, Cetinje-Podgorica, 2015.
- *Povlačenje srpske vojske i izbjeglica u Crnoj Gori (1915-1916)*, Matica br. 62, Cetinje-Podgorica, 2015.
- *Glad u Crnoj Gori (1914-1916)*, Arhivski zapisi, 2/2014, Cetinje, 2015.
- *Stanje na crnogorsko-albanskoj granici (1914-1915)*, Zbornik radova: *Crna Gora u Prvom svjetskom ratu*, Matica, Podgorica, 2015.
- *Nasilja osmanskih vlasti u prekograničnim krajevima Crne Gore (1908-1912)*, Arhivski zapisi, 1/2014, Cetinje, 2015.
- *Brojno stanje i troškovi izdržavanja albanske emigracije u Crnoj Gori*, Glasnik Narodnog muzeja Crne Gore, knj. X, Cetinje, 2014.
- *Incidenti na crnogorsko-osmanskoj granici (1908-1912)*, Vojnoistorijski glasnik, br. 2/2014, Beograd, 2014.
- *Crna Gora i Donji Vasojevići u susret ratui na Balkanu (1908-1912)*, Arhivski zapisi, 2/2013, Cetinje, 2014.

**PRIHVAĆENI RADOVI KOJI SU U PROCESU ŠTAMPANJA I
OBJAVLJIVANJA**

- O naoružanju crnogorske vojske u Prvom balkanskom ratu 1912-1913, Matica, br. 85, Cetinje-Podgorica, 2021.

NAUČNI SKUPOVI, PROJEKTI, TAKMIČENJA

- Saradnik na izradi „Leksikon crnogorskih dinastija“ u projektu CANU-a, 2021.
- Izlagač na Naučnoj konferenciji „Politika i religija: identitetski izazovi, Helsinški komitet za ljudska prava u Srbiji-Univerzitet Crne Gore, Podgorica, 27. decembar 2020.
- Saradnik na izradi „Leksikona crnogorskih dinastija“ u projektu CANU-a, 2020.
- Saradnik na izradi „Leksikona crnogorske diplomatije“ u projektu CANU-a, 2020.
- Saradnik na izradi „Leksikona crnogorske diplomatije“ u projektu CANU-a, 2019.
- Izlagač na Naučnoj konferenciji „Crnogorska 1918: savremena recepcija i reinpretacija“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore i Centar za geopolitiku, Nikšić, 19. novembar 2018.
- Izlagač na „Okruglom stolu posvećenom Branislavu Kovačeviću“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore, Nikšić, 10. april 2018.
- Izlagač na Okruglom stolu: „Istorijat i porijeklo Mrkojevića“, Dani Mrkojevića, Savjet Muslimana Crne Gore, Veliki Pijesak – Bar, 8. jul 2017.
- Izlagač na Naučnom skupu: „Crna Gora i Italija: Od rata do mira na Jadranu“, Univerzitet Crne Gore, Ministarstvo nauke, Kotor, 28. septembar 2016.
- Izlagač na Naučnom skupu: „Sto godina Mojkovачke bitke“, Matica crnogorska i Opština Mojkovac, Mojkovac, 21. decembar 2015.
- Izlagač na naučnom skupu: „Crna Gora i Osmansko carstvo: iskustvo međudržavnih odnosa“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore, Matica crnogorska, Institut “Yunus Emre -Turski kulturni centar Podgorica“, Trakya univerzitet-Institut za balkanološka istraživanja, Podgorica, 23-25. novembar 2015.

- Izlagač na okruglom stolu: „Crnogorska vlast i vjerske zajednice (iskustvo XIX i XX vijeka)“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore, Nikšić, 19. maj 2015.
- Izlagač na Okruglom stolu: „Osamdeset pet godina i šest decenija naučnog rada akademika Miomira Dašića“, Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore, Nikšić, 19. april 2015.
- Izlagač na Naučnom skupu: „Crna Gora i Prvi svjetski rat“, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Podgorica, 24. oktobar 2014.
- Izlagač na Okruglom stolu: *Balkanski ratovi – Sto godina poslije*, Odjeljenje humanističkih nauka Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, Podgorica, 22. novembar 2013.

Popis literature

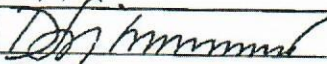

1. Andrijašević Ž, Crnogorska istorija: pregled prošlosti Crne Gore od praistorije do 2006, Podgorica, 2019.
2. Andrijašević Ž, Kratka istorija Crne Gore, Nikšić, 2019.
3. Andrijašević Ž, Balkanski ugao, Podgorica, 2018.
4. Andrijašević Ž, Crnogorska ideologija, Cetinje, 2017.
5. Andrijašević Ž, Dinastija Petrović-Njegoš, Podgorica, 2016.
6. Andrijašević Ž, Rastoder Š, Istorija Crne Gore: od najstarijih vremena do 2003, Podgorica, 2006.
7. Borozan Đ, Velika Albanija: porijeklo-ideje-praksa, Beograd, 1995.
8. Borba za socijalizam u Jugoslaviji i Peti kongres KPJ, Zagreb, 1948.
9. Bulajić Ž, Agrarni odnosi u Crnoj Gori (1878-1912), Titograd, 1959.
10. Gaćeša N, Agrarna reforma i kolonizacija u Jugoslaviji 1945-1948, Novi Sad, 1984.
11. Dedijer Vladimir, Dokumenti 1948, 1-3, Beograd, 1980.
12. Dedijer V, Josip Broz Tito: prilozi za biografiju, Beograd, 1953.
13. Dedijer V, Jugoslovensko-albanski odnosi (1939-1948), Beograd, 1949.
14. Desnica Gojko, Istorija i porijeklo stanovništva Ulcinja, Beograd, 1990.
15. Draga N, Albanci u Crnoj Gori, Ulcinj, 1995.
16. Drugi kongres Saveza komunista Crne Gore: stenografske bilješke, priredili: Kovačević B, Stanišić S, Bakić M, serija III, knj. 2, Titograd, 1990.
17. Životić A, Jugoslavija, Albanija i velike sile, 1945-1961, Beograd, 2011.
18. Kovačević B, Komunistička partija Crne Gore 1945-1952, Titograd, 1986.
19. Krempton Ričard, Balkan posle Drugog svetskog rata, Beograd, 2003.
20. Marović B, Društveno ekonomski razvoj Crne Gore, Titograd, 1987.
21. Marović B, Ekonomska istorija Crne Gore, Podgorica, 2018.
22. Nikprelević Đ, Ustanak u Malesiji 1911. godine, Podgorica, 2001.
23. Papović D, Intelektualci i vlast u Crnoj Gori 1945-1990, Podgorica, 2015.
24. Papović D, Prilozi za istoriju nauke i kulture u Crnoj Gori 1945-1990, Podgorica, 2015.
25. Pejović Đ, Prosvjetno-kulturni rad u Crnoj Gori 1918-1941, Titograd, 1982.

26. Pejović Đ, Razvoj prosvjete i kulture u Crnoj Gori 1852-1918, Cetinje, 1971.
27. Peter B, Albanci: od srednjeg veka do danas, Beograd, 2001.
28. Petogodišnji plan razvitka narodne privrede Federativne Narodne Republike Jugoslavije 1947-1951. i Narodnih republika: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore, Beograd, 1947.
29. Petranović B, Jugoslavija na razmeđu 1945-1950, Podgorica, 1998.
30. Petranović B, Istorija Jugoslavije, knj. III, Beograd, 1988.
31. Petranović B, Štrbac Č, Istorija socijalističke Jugoslavije, Beograd, 1977.
32. Prvi kongres Komunističke partije Crne Gore: dokumenti, priredili: Kovačević B, Stanišić S, Titograd, 1988.

33. Radović V, Ulcinj 1878-1912, Ulcinj, 1997.
34. Radusinović S. P, Stanovništvo i naselja zetske ravnice od najstarijeg do najnovijeg doba, knj. 1, Nikšić, 1991.
35. Radusinović S. P, Stanovništvo i naselja zetske ravnice od najstarijeg do najnovijeg doba, knj. 2, Nikšić, 1991.
36. Rastoder Š, Rastoder J, Dr Nikola Dobrečić: arkebiskup barski i primas srpski, Budva, 1991.
37. Folić Z, Istorija Muslimana Crne Gore 1455-1918, knj. 1, Podgorica, 2013.
38. Folić Z, Država i vjerske zajednice u Crnoj Gori 1945-1965, Podgorica, 2007.
39. Folić Z, Koprivica V, Kurpejović A, Istorija Muslimana Crne Gore, knj. 2, Podgorica, 2015.

SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA PRIJAVOM

Odgovorno potvrđujem da sam saglasan sa temom koja se prijavljuje.

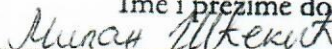
Prvi mentor	Prof. dr. Dubravka Stojanović	
Drugi mentor	(Ime i prezime)	(Potpis)
Doktorand	Mr Milan Šćekić	

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavio/la ni na jednom drugom fakultetu.

U Nikšiću,
 14. 05. 2021.

Ime i prezime doktoranda

Biografija

Dubravka Stojanović rođena je 1963. godine u Beogradu, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu (Odeljenje za istoriju) diplomirala je 1987. Magistrirala je 1992. godine na temu »Srpska socijaldemokratska partija i ratni program Srbije 1912-1918«, a doktorsku disertaciju »Evropski demokratski uzori kod srpske političke i intelektualne elite 1903-1914« odbranila je 2001. na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Od 1988. do 1996. radila je u Institutu za noviju istoriju Srbije, a od 1996. predaje na katedri za Opštu savremenu istoriju, Odeljenja za istoriju, Filozofskog fakulteta u Beogradu. U zvanje vanrednog profesora izabrana je 2008. godine, dok redovni profesor postaje 2015.

Učestvovala je na mnogim naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu. S Milanom Ristovićem i Miroslavom Jovanovićem uređuje *Godišnjak za društvenu istoriju*. Bila je članica redakcija zbornika »Srbija u modernizacijskim procesima 20. veka« (1994), »Srbija u modernizacijskim procesima 19. i 20. veka« (1996) i »Srbija u modernizacijskim procesima. Uloga elita« (2003). Bila je koordinator kurseva na Ženskim i Mirovnim studijama, kao i u Alternativnoj akademskoj obrazovnoj mreži. Bavi se pitanjem demokratije u Srbiji i na Balkanu krajem 19. i početkom 20. veka, interpretacijama istorije u novijim srpskim udžbenicima (potpredsednica je Balkanskog komiteta za obrazovanje u oblasti istorije), društvenom istorijom, procesima modernizacije, istorijom žena u Srbiji.

Za knjigu *Srbija i demokratija: 1903—1914* dobila je Nagradu grada Beograda za društvene i humanističke nauke za 2003. godinu.

Monografije:

1. Iskušavanje načela. Srpska socijaldemokratija i ratni program Srbije 1912-1918, Beograd 1994.
2. Srbija i demokratija 1903-1914. Istorijska studija o” zlatnom dobu srpske demokratije”, Beograd 2003.

3. Srbija 1804-2004, (koautorstvo sa M. Jovanovićem i Lj. Dimićem), Beograd 2005.
4. Kaldrma i asfalt. Urbanizacija i evropeizacija Beograda 1890-1914, Beograd 2008.
5. Ulje na vodi. Ogledi iz istorije sadašnjosti Srbije, Beograd 2010.
6. Noga u vratima. Prilozi za političku biografiju Biblioteke XX vek, Beograd 2011.
7. Iza zavese. Ogledi iz društvene istorije Srbije, Beograd 2013.
8. Rađanje globalnog sveta 1880-2015. Vanevropski svet u savremenom dobu, Beograd 2015.

Objavljene knjige:

Iskušavanje načela. Srpska socijaldemokratija i ratni program Srbije 1912-1918, Beograd 1994.

Srbija i demokratija 1903-1914. Istorijska studija o "zlatnom dobu srpske demokratije", Beograd 2003.

Srbija 1804-2004, (koautorstvo sa M. Jovanovićem i Lj. Dimićem), Beograd 2005.

Kaldrma i asfalt. Urbanizacija i evropeizacija Beograda 1890-1914, Beograd 2008.

Ulje na vodi. Ogledi iz istorije sadašnjosti Srbije, Beograd 2010.

Noga u vratima. Prilozi za političku biografiju Biblioteke XX vek, Beograd 2011.

Iza zavese. Ogledi iz društvene istorije Srbije 1890-1914, Beograd 2013.

Rađanje globalnog sveta 1880-2015. Vanevropski svet u savremenom dobu, Beograd 2015.

Dr Dubravka Stojanovic

BIBLIOGRAFIJA

Monografije:

1. *Iskušavanje načela. Srpska socijaldemokratija i ratni program Srbije 1912-1918*, Beograd 1994.
2. *Srbija i demokratija 1903-1914. Istorijska studija o" zlatnom dobu srpske demokratije"*, Beograd 2003.
3. *Srbija 1804-2004*, (koautorstvo sa M. Jovanovićem i Lj. Dimićem), Beograd 2005.
4. *Kaldrma i asfalt. Urbanizacija i evropeizacija Beograda 1890-1914*, Beograd 2008.
5. *Ulje na vodi. Ogledi iz istorije sadašnjosti Srbije*, Beograd 2010.
6. *Noga u vratima. Prilozi za političku biografiju Biblioteke XX vek*, Beograd 2011.
7. *Iza zavese. Ogledi iz društvene istorije Srbije*, Beograd 2013.
8. *Rađanje globalnog sveta 1880-2015. Vanevropski svet u savremenom dobu*, Beograd 2015.
9. *Populism the Serbian way*, Beograd 2018.

Doktorska teza:

Evropski demokratski uzori kod srpske intelektualne i politicke elite, 1903-1914, Beograd 2001, s. 401.

Izdavanje građe - posebna izdanja:

Nikola Pašić u Narodnoj skupštini, III, (predgovor i napomene D. Stojanović), Beograd 1997.

Milovan Milovanović, *Državno pravo, Načela spoljne politike Kraljevine Srbije*, Beograd 1997, (priredili R. Stojanović i D. Stojanović)

Živeti u Beogradu 1837 - 1841. Dokumenta Uprave grada Beograda, (sa M. Ristovićem, M. Jovanovićem, M. Perišićem, G. Miloradovićem), Beograd 2003.

Živeti u Beogradu 1841-1850. Dokumenta Uprave grada Beograda, II, Beograd 2004.

Živeti u Beogradu 1841-1850. Dokumenta Uprave grada Beograda, III, Beograd 2005.

Živeti u Beogradu 1868-1878. Dokumenta Uprave grada Beograda, IV, Beograd 2006.

Živeti u Beogradu 1879-1890. Dokumenta Uprave grada Beograda, V, Beograd 2007.

Živeti u Beogradu 1890-1941. Dokumenta Uprave grada Beograda, VI, Beograd 2008.

Urednički poslovi

Detinjstvo u prošlosti. Dodatni nastavni materijali za srednje škole, Beograd 2001. Objavljeno na 10 jezika Jugoistočne Evrope.

Lisjen Fevr. Borba za istoriju, Beograd 2004.

1804-2004. Moderna srpska država. Hronologija. (uredila sa M. Ristovićem, Lj. Trgovčević, Lj. Dimićem, M. Jovanovićem, M. Perišićem i P. Markovićem), Beograd 2005.

Osmansko carstvo, Istorijska čitanka, Beograd 2005, 2013.

Nacije i nacionalne države, Istorijska čitanka, Beograd 2005, 2013.

Balkanski ratovi, Istorijska čitanka, Beograd 2005, 2013.

Drugi svetski rat, Istorijska čitanka, Beograd 2005, 2013.

Članci i rasprave

1. Prilog proučavanju Srpske socijaldemokratske partije u vremenu ratova, 1912-1918", u: *Tokovi*, 1-2, Beograd 1992, 203-213.
2. "Charles Loiseau et la question yougoslave", u: *Zbornik radova sa naučnog skupa održanog povodom 150 godina srpsko-francuskih diplomatskih odnosa*, Beograd 1990, 222-233.
3. "Srpska socijaldemokratska stranka prema pitanju ministerijalizma i parlamentarizma, 1903-1919", u: *Revolucionarne i reformističke tendencije u srpskom i bugarskom radničkom pokretu od 1903. do 1923. godine*, Beograd 1990, 46-55.
4. "Prilog proučavanju Srpske socijaldemokratske partije u vremenu ratova, 1912-1918", u: *Tokovi*, 1-2, Beograd 1992, 203-213.
5. "Balkan kao celoviti prostor u politici srpskih socijaldemokrata", u: *Vojno-istorijski glasnik*, 2, Beograd 1993, 217-236.

6. "Srpska socijaldemokratska partija između političke moderne i revolucionarne ortodoksije", u: *Srbija u modernizacijskim procesima 20. veka*, Beograd 1994, 297-309.
7. "Udžbenici istorije kao ogedalo vremena", u: *Ratništvo, patriotizam, patrijarhalnost*, uredile V. Pešić i R. Rosandić, Beograd 1994, 77-105.
8. "History Books Mirror their Time", in: *Warefare, Patriotism, Patriarchy*, ed. by V. Pešić and R. Rosandić, Beograd 1994, 81-111.
9. "Jedan pogled na literaturu o teoriji i praksi demokratije", u: *Godišnjak za društvenu istoriju*, sv. 1, 1994, 93-102.
10. "Reinterpretation de l' histoire. Version Serbe", u: *Trans Europeennes*, 4, Paris 1994, 64-67.
11. "Kakva nam je nastava istorije potrebna za demokratiju", u: *Tokovi istorije*, 1-2, Beograd 1995, 150-160.
12. "Traumatični krug srpske opozicije", u: *Srpska strana rata*, ur. N. Popov, Beograd 1996, 501-531.
13. "Stereotypes in History Textbooks in Serbia as a Mirror of the Times", in: *Oil on Fire. Textbooks, Ethnic Stereotypes and Violence in South-Eastern Europe*, ed. W. Hopken, Hannover 1997, 125-137.
14. "The Balkans, Wars and Textbooks: The Case of Serbia", in: *Oil on Fire. Textbooks, Ethnic Stereotypes and Violence in South-Eastern Europe*, ed. W. Hopken, Hannover 1997, 143-159.
15. "Die Konstruktion historischen Bewusstseins", in: *Verschwiegenes Serbien*, ed. Irina Šlosar, Klagenfurt-Salzburg 1997, 224-235.
16. "Javnost u Srbiji 1903-1914. Skica za portret srpskog društva", u: *Godišnjak za društvenu istoriju*, 1-2, 1996, Beograd 1997, 40-51.
17. "Partijske elite u Srbiji 1903-1914. Uloga i način vladanja", *Jugoslovenski istorijski časopis*, 2-1997, 41-51.

18. "Žene "u smislu razumevanja našeg naroda". Slučaj žena stručnjaka u Srbiji 1903-1912", u: *Srbija u modernizacijskim procesima 19. i 20. veka. Položaj žena kao merilo modernizacije*, ur. L. Perović, Beograd 1998, 239-252.
19. "Der traumatishe Kreis der serbischen Opposition", in: *Serbiens Weg in den Krieg*, Hrsg. T. Bremer, N. Popov, H-G. Stobbe, Berlin 1998.
20. "The Traumatic Circle of the Serbian Opposition", in: *The Road to War in Serbia. Trauma and Catharsis*, ed. Nebojsa Popov, Budapest-New York 1999.
21. "Nekoliko osobina procesa modernizacije u Srbiji početkom 20. veka", *Dijalog povjesnicara*, 2, Zagreb 2000, 135-149.
22. "The image of the other. The Neighbour in Serbian History Textbooks", in: *The image of the Other/ Neighbour in the School Textbooks of the Balkan Countries*, ed. P. Xochellis, F. Toloudi, Athens 2001, 111-117.
23. "Yugoslavia in the Broken Mirror: The Serbian Textbooks"; Albanians and their Neighbours: The Future's Past", in: *Clio in the Balkans. The Politics of History Education*, pp. 249-254, 466-475.
24. "Jovan Skerlic. Izmedju liberalizma i solidarizma", u: *Liberalna misao u Srbiji. Prilozi istoriji liberalizma od kraja 18. do sredine 20. veka*, ur. J. Trkulja, D. Popovic, Beograd 2001, s. 385-399
25. »Politička kultura i modernizacija u Srbiji početkom 20. veka« , u: *Dijalog povjesničara - istoričara*, 3, Zagreb 2001, s. 155-171.
26. „DOS - Otvaranje traumatičnog kruga?“, u: *Republika*, jun 2002.
27. "Recepcija ideala slobode, jednakosti i bratstva kod srpske elite početkom 20. veka" u: *Srbija u modernizacijskim procesima 19. i 20. veka*, 3, *Uloga elita*, Beograd 2003, s. 71-102.
28. Construction of Historical Consciousness: The Case of Serbian History Textbooks", in: *Balkan Identities. Nation and Memory*, ed. Maria Todorova, London 2004, pp. 327-339.
29. »Simboli i ključne reči u diskursu političkih stranaka u Srbiji početkom 20. veka«, u: *Godišnjak za društvenu istoriju*, 1-3, Beograd 2002, s. 29-51.

30. "Istorijski problemi demokratizacije: slučaj Srbije", u: *Historiografski vidici*, Sarajevo 2005, s. 86-99.
31. Порочни круг сербскои оппозии, у: *Србиа о себе*, Москва 2005, 115-161.
32. Rural Against Urban: Anti-Urban Discourse and Ideology in Early Twentieth Century Serbia, u: *Ethnologia Balcanica*, 9-2005, Sofia-New York, pp. 65-81.
33. U senci "velikog narativa", u: *Žene I deca. Srbija u modernizacijskim procesima 19. I 20. veka*, Beograd 2006, s. 160-176.
34. «Srpska nauka danas», u: *Istorija i sećanje. Studije istorijske svesti*, Beograd 2006, s. 48-51
35. »Podele i sukobi kao deo politike kulture u Srbiji«, u: *Istorija i sećanje. Studije istorijske svesti*, Beograd 2006, s. 59-64.
36. Orte der Veränderung und Orte der Erinnerung. Die Strassen Belgrads 1885-1914, in: *Snittstelen. Gesellschaft, nation, Konflikt und Erinnerung in Sudosteuroopa, Festschrift fur Holm Sundhaussen zum 65. Geburtstag*, Sudosteuroopaische Arbeiten, 133, ed. U. Brunnbauer, A. Helmedach, S. Trobst, Munchen 2007, pp. 65-81.
37. "Šine u kaldrmi. Elektrifikacija i uvođenje tramvaja u Beogradu 1891-1914", u: *Clio im sudosteuroopaischen Diskurs, Festschrift fur Andrej Mitrović zum 70 Geburtstag*, Bonn 2007, s. 289-305.
38. »Turizam i konstrukcija socijalnog i nacionanog identiteta u Srbiji krajem 19. i početkom 20. veka u Srbiji«, u: *Godišnjak za društvenu istoriju*, XIII, 1-3, 2006, Beograd 2007, s. 41-59.
39. »Kob 1918. Priče o nastanku Jugoslavije u srpskim udžbenicima istorije«, u: T. Cipek, O. Milosavljević, *Kultura sjećanja. Povjesni lomovi i svladavanje prošlosti*, Zagreb 2007, s. 195-203.
40. »Balkan History Workbooks - Consequences and Experiences«, u: *European Studies*, University of Tokyo, Tokyo 2008, s. 157-167.
41. »Konstrukcija prošlosti - slučaj srpskih udžbenika istorije«, u: *Genero. Časopis za feminističku teoriju*, 10-11, 2007, s.51-61.

42. «Steeplechase. Politička kultura kao prepreka modernizacije Srbije», u: *Snaga lične odgovornosti*, Beograd 2008, s. 188-202.
43. „Revizija revizije. 1941. u udžbenicima istorije“, u: *Kultura sjećanja: 1941. Povjesni lomovi i svladavanje prošlosti*, Zagreb 2008, s. 157-167.
44. „Hudenlauf: Politische Kultur als Modernisierungshinderung in Serbiens“, u: *Sudosteuroopa. Zeitschrift für Politik und Gesellschaft* 56, Regensburg 2009, s. 390-402.
45. „Slow burning: History Textbooks in Serbia, 1993-2008“, u: „*Transition*“ and the Politics of History Education in Southeast Europe, ed. Augusta Dimou, Eckert. Die Schriftenreihe 124, . Studiendes Georg-Eckert-Instituts zur internationalen Bildungsmedienforschung, s. 141-159.
46. „Urbanization of Belgrade, 1890-1914“, u: *Stockholm-Belgrade, Proceedings from the IV Swedish-Serbian Symposium „Sustainable Development and the Role of Humanistic Disciplines“* SANU, Beograd 2009, s. 33-43.39.
47. „Godina okupacije“. 1945 u srpskim udžbenicima istorije“, u: *Kultura sjećanja. 1945. Povjesni lomovi i svladavanje prošlosti*“, ur. T. Cipek i S. Bosto, Zagreb 2009, s. 265-275.
48. „Istorija uzvraća udarac. Nova istorija savremene Evrope“, u: *Dometi srpske i evropske historiografije u poslednje dve decenije*, ur. Siniša Mišić, Mira Radojević, Beograd 2010.
49. „U ogledalu drugih“, u: *Novosti iz prošlosti. Znanje, neznanje, upotreba i zloupotreba istorije*, Dubravka Stojanović, Radmila Radić, Radina Vucetić, Olga Manojlović-Pintar, Sanja Petrović-Todosijević, Beograd 2010, s. 13-33.
50. „Interpretacije istorije i promene sistema vrednosti u Srbiji“, u: *Građanske i negrađanske vrednosti u Srbiji. Vreme posle Miloševića*, ur. Ola Lifthaug, S. P. Ramet, D. Dulić, Beograd 2010, s. 213-233.
51. „Eksplozivna naprava sa odloženim dejstvom. Slika ratova devedesetih u srpskim udžbenicima istorije“, u: *Kultura sjećanja: 1991*, ur. T. Cipek, Zagreb 2011, s. 44-56.

52. Value Changes in the Interpretation of History in Serbia“, u: *Civic and Uncivic Values. Serbia in Post-Milosevic Era*, ur. Ola Listhaug, Dragana Dulic, Sabrina Ramet, Budapest-New York 2011.
53. „Reshaping Identities“, u: *Der Donauraum. Zeitschrift des Institutes für den Donauraum und Mitteleuropa*, 1-2011, Wien, 45-55.
54. In the Quicksand: Political Institutions in Serbia at the End of the Long 19th c., u: Tassos Anastassiadis and Nathalie Clayer (eds.), *Society, Politics and State-Formation in South-Eastern Europe during the 19th century*. Athens: Alpha Bank Historical Archives, 2011, 125-143.
55. Revisions of Second World War History in Contemporary Serbia, u: *Serbia and the Serbs in World War Two*, Sabrina P. Ramet and Ola Listhaug (eds.), Palgrave Macmillan, London 2011, 302-323.
56. “Kafane kao temelj civilnog društva u Srbiji krajem 19. i početkom 20.veka”, u: *Kafanologija*, ur. D. Đorđević, Beograd 2012, s. 27-43.
57. “Unfinished capital - unfinished state: how the modernization of Belgrade was prevented, 1890-1914”, u: *Nationalities Papers*, Rutledge, Milton Park, vol. 41, no.1, Januar 2013, s. 15-35. -
58. “News from the Past. Survey of the Historical Awareness of Serbia’s Citizens”, u: *School History and Textbooks: A comparative Analyses of History textbooks in Japan and Slovenia*, N. Shiba, A. Gabrič, K. Suzuki, Ž. Lazarević (ur), Ljubljana 2013, s. 233-247.
59. Kalup za istorijsko pamćenje: Balkanski ratovi u srpskim udžbenicima istorije (1920-2013), *Godišnjak za društvenu istoriju*, sv.3, 2012, Beograd 2013, s. 91-103.
60. Sećanje protiv istorije. Udžbenici istorije kao globalni problem, *Beogradski istorijski glasnik*, 4, 2013, s. 185-204.
61. Between Rivalry, Irrationality and Resistance: The Modernization of Belgrade, 1890-1914, u: *Races to modernity. Metropolitan Aspirations in Eastern Europe, 1890-1940*, ed. J.C. Behrends, M. Kohlrausch, Budapest, New York 2014, s.127-153

62. Историчар тоталне историје - Андреј Митровић и друштвена историја, у: *Годишњак за друштвену историју*, год. 20, св. 2, стр. 19-27.
63. „La memoire de la Premiere Guerre mondiale comme matrice de l'identite serbe“, у: *Les cahiers Irice, La fin de l'Autriche Hongerie*, no 13, 2015-1, 129-144.
64. „Југословенство пре Југославије. Југословенство у свакодневном животу Београђана 1890-1914“, *Годишњак за друштвену историју*, св. 3, 2013, Београд 2015, 9- 28
65. „The Balkan Wars in Serbian History Textbooks (1920-2013)“, Katrin Boeckh, Sabine Rutar (eds), *The Balkan Wars from Contemporary Perception to Historic Memory*, Palgrave Macmillan, Basingstoke 2017, UK, 275-291.
66. „The crossed swords of memory: the image of communist Yugoslavia in the textbooks of its successor states“, in: *European Politics and Society, Taylor and Francis, vol.18, 2017 -*
67. Invisible victims of the Holocaust. A Role Play: Perpetrators and Victims in Serbian Memory of the Second World War, in: *Sudost Forschungen, band 75, 2017, 2017, 153-164.*
68. Yugoslav wars - A Snapshot of European past or Future?, *Journal of Modern European History*, vol.16, 2018-2, 153-158.
69. Victories vs. Defeats: The Unreliability of Memory, *Godišnjak za društvenu istoriju, XXIV-3, s. 109-119.*
70. „La Yougoslavie comme „l'autre-fantome ». L'image de la Yougoslavie dans l'enseignement de l'histoire des etats successeures », *Revue d'Etudes comparatives Est-Ouest*, 2019/1, no. 5, 147-175.
71. „Америчке студије на Филозофском факултету у Београду“, у: *Сједињене америчке државе у друштвеним и хуманистичким наукама у Србији*, ур. V. Алексић, R. Vučetić, Београд 2019, s. 101-115.
72. „Imagining the Zadruga. Zadruga as political inspiration to the Left and the Right in Serbia 1870-1945“, у: *Cultures of Economy in South-Eastern Europe. Spotlight and Perspectives*, ур. J. Murasov, D. Beganovic, A. Lesic, Transcript Verlag, Bielefeld 2019, s. 57-79

1. Erich Hobsbaum, Doba revolucije, *Književna reč*, br.318, Beograd 1988.
2. Latinka Perović, Sabrani spisi Dimitrija Cenića, *Tokovi revolucije*, 1-2, 1989.
3. Andrej Mitrović, Ustaničke borbe u Srbiji 1916-1918, *Tokovi revolucije*, 1, 1989.
4. Milorad Ekmečić, Stvaranje Jugoslavije 1790-1918, *Tokovi revolucije*, 1, 1990.
5. Mira Bogdanović, Srpski radnički pokret 1903-1914, Naličje legende, *Tokovi*, 1991.
6. Guy Hermet, Culture et democratie, *Vojno-istorijski glasnik*, 3, 1994.
7. Jovan M. Jovanović, Južna Srbija; Tihomir Đorđević, Makedonija; Vladimir Ćorović, Borba za nezavisnost Balkana, *Borba*, 24. januar 1991.
8. Miloš Jevtić, Živa reč Milorada Ekmečića, *Borba*, 23. maj 1991.
9. Dušan T. Bataković, The Kosovo Chronicles, *Borba*, 20. avgust 1992.
10. Fernan Braudel, Spisi o istoriji, *Borba*, 17. septembar 1992.
11. Milan Subotić, Sricanje slobode, *Borba*, 4. mart 1993.
12. O. Popović-Obradović, Parlamentarizam u Srbiji 1903-1914, *Tokovi istorije*, 1-4, 1998.

Naučni skupovi

1. "Charles Loiseau i jugoslovensko pitanje", skup povodom 150 godina srpsko-francuskih diplomatskih odnosa, SANU, 8-9. decembar 1988.
2. "Srpska socijaldemokratska stranka prema pitanju ministerijalizma i parlamentarizma 1903-1919", naučni skup "Reforma ili revolucija kod srpskih i bugarskih socijal-demokratskih stranaka", Institut za istoriju radničkog pokreta, Beograd 10-12. decembar 1989.
3. "Istoriografija o stavu Srpske socijaldemokratske partije prema učešću Srbije u Prvom svetskom ratu", naučni skup "Istoriografija o Prvom svetskom ratu" u organizaciji Istorijiskog instituta SANU, decembar 1990.

4. "Balkan, Wars and Textbooks", naučni skup "Wars in Textbooks of the Balkan Countries", Georg Eckert Institut für internationale Schulbuchforschung, Braunschweig, Nemačka, 25-27. april 1996.
5. "Die Konstruktion politischer Geschichte", naučni skup "Krieg, Genozid und Gedächtnis", Fritz Bauer Institut, Frankfurt, Nemačka, 15-19. maj 1996.
6. Comment penser l'histoire pour guérir de l'histoire?", naučni skup "Etats des lieux des sciences humaines à l'Université dans l'Europe du Sud-Est", Université de Strasbourg, France, 7-10. novembre 1996.
7. "Social History - From New Paradigm to the Institution. The Case of Serbia", naučni skup "New Paradigms, New Institutions", ISH, Ljubljana, 26-28. februar 1997.
8. "Party Elites in Serbia, 1903-1914. Their Role, Style of Ruling, Way of Thinking", naučni skup "Eliten in Südosteuropa: Rolle, Kontinuitäten, Brüche in Geschichte und Gegenwart, Tutzing, 6-8. oktober 1997.
9. "The Image of the Others in Serbian History Text-books", Naučni skup "The image of the Other in the School Textbooks of the Balkan Countries", Solun, Faculty of Philosophy, 16-18. oktober 1998.
10. "La minorité politique comme la paradigme de la minorité", Naucni skup "Les minorités en Europe de Sud-Est", Université de Strasbourg, 12-13. decembre 1998.
11. "Construction of National Consciousness", Naucni skup "National Memory in South-East Europe", Halki, Greece, 16-18. jun 1999.
12. "Nekoliko osobina modernizacije u Srbiji početkom 20. veka", Naucni skup "Dijalog istoricara", Pecuj, 19-20. novembre 1999.
13. "Civilno društvo u Srbiji u 19. i početkom 20. veka", Naucni skup Balkan Brücken: Serbien, Berlin 26-27. novembre 1999.

14. "Hungarian legacy in South-Eastern Europe", Radionica, Budimpesta 7-9. decembar 1999.
15. "Politicka kultura i modernizacija u Srbiji pocetkom 20. veka", Naucni skup "Dijalog istoricara", Pecuj, 12-13. maj 2000.
16. "Albanians and their Neighbours", Radionica, Atina 15-16. jun 2000.
17. "Byzantine and Ottoman Legacy in South-East Europe", Radionica, Istanbul 22-23. septembar 2000.
18. "Konstrukcija nacionalnog pamcenja. Slucaj srpskih udzbenka istorije", Naucni skup "Dijalog istoricara", Pecuj, 12-13. oktobar 2000.
19. "Yugoslavia in the Broken Mirror", Radionica, Ljubljana 2-3. novembar 2000.
20. "Serbian Hisotriography in the 1990's", Annual Convention of the American Association for Advancement of Slavonic Studies, Toronto 2003.
21. "History Teaching and Politics in Serbia, 1993-2003", Annual Convention of the American Association for Advancement of Slavonic Studies, Washington 2006.
22. »Revisions of the Second World War ind Serbian History Textbooks«, Revisions of the Second World War in Serbia, Berlin, Germany, 27. oktobar 2007.
23. «Balkan History Workbooks: Consequences and Experiences», skup «How to Construct Regional Histories in the Balkans and East Asia: From Hisotriography to History Education, University of Tokyo, Tokyo, Japan, 16. novembar 2007.

24. «Can History Help Reconciliation?», skup «Regional Histories», University for Foreign Affairs, Osaka, Japan, 21. novembar 2007
25. »Misogyny as Modernisation. The Case of Belgrade Vaudvilles 1890-1914«, European Social Science History Conference, University of Lisbon, 26. februar - 1. mart 2008.
26. »Value system in Serbian Historiography«, Civic and Uncivic Values in Serbia, Oslo 30-31. maj 2008.
27. »Urbanisation of Belgrade at the end of 19th and Beginning of 20th Century«, Stokholm-Beograd. Sustainable Development and the Role of Humanistic Sciences, SANU, Beograd, 1-2. oktobar 2008.
28. »Accelerator-Clutch-Brake. Processes of Modernization of Belgrade 1890-1914«, Nation and Modernity. The East European Metropolis 1890-1940, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung, Berlin, 23-24 oktobar 2008.
29. »Okupacija 1945«. 1945 u srpskim udžbenicima istorije, Banja Luka, 12-13. decembar 2008.
30. "Knocking on the Heaven's Door (of Europe)", A les portes d'Europa, Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, Barcelona, 19-20. februar 2009.
31. "Professions and the Dynamic of the Middle Class in Belgrade, 1890-1914", Professions and Property in Eastern Europe (19th and 20th century), Filozofski fakultet, Beograd, 19-20 jun 2009.
32. "Modern Instructions and Premodern Political Culture in Serbia 1890 - 1914", Konferencija Society and Politics in South-Eastern Europe during the 19th century, French Institute Athens, Krf, 2-3. oktobar 2009.
33. "Reinterpreting Contemporary History in Serbia", National Convention, American Association for the Advancement of Slavic Studies, Boston 12-15. Novembar 2009.

34. "Reading off different scripts: can "Western" and "Balkan" cognitive categories come to terms?", Konferencija "Beyond the Wall", Notre Europe, Palata Srbija, Beograd 14-15. decembar 2009.
35. "Belief vs. Knowledge: How and Why the Public in Serbia Forgot what it Learned About History at School", Association for the Study of Nationalities 2011 World Convention, Columbia University, New York, USA, 14-16 april 2011.
36. „Reshaping Identities. History Teaching in Contemporary Serbia,, (Re)imaginer les Balkans: des societes europeenes en mouvement, Science PO, Sorbonne IV, Pariz, 27. jun 2011.
37. „Reshaping Identites“, Remembrance Culture, Politics of Memory and Education in Europe, Institutes fur Donauraum und Mitteleuropa, Beč 18. oktobar 2011.
38. „Da li je perspektiva u multiperspektivnosti?“, Kako poučavati o izgrađivanju Europe u vrijeme integracije zemalja europskog jugoistoka? Stajališta europskih povjesničara, Filozofski fakultet, Zagreb, 24-25. novembar 2011.
39. „The Mould of War Remembrance. The Balkan Wars in Serbian History textbooks 1921-2011“, Istanbul, 11-13. oktobar 2012.
40. „Revizije Drugog svetskog rata u udzbenicima istorije“, skup Politička upotreba prošlosti: istorijski revizionizam na postjugoslovenskom prostoru, Novi Sad 1-2. decembar 2012
41. „Ideological preparation of Yugoslav Wars 1981-1991“, Contemporary Approaches to Cold War and Post-Cold War Balkans: Main Themes, Open Questions, Unresolved Debate, Beograd 7-8. decembar 2012
42. "WWI in Serbian National Memory", The First World War in Central European Memory. Transnational Perspectives, European Contexts, Beč, 20/22. mart 2014

Функције изван ФФ

Потпредседница «Комитета за образовање у области историје», Centre for Democracy and Reconciliation in South East Europe, Солун, Грчка, 1999-2008.

Чланица Управног одбора Библиотеке града Београда 2008-2013

Чланица Управног одбора Фонда за отворено друштво, од 2012

Чланство у стручним организацијама и редакцијама часописа

Члан редакције Годишњак за друштвену историју (1993-2008)

Члан редакције Токова историје (2005-20015)

Члан испитне комисије за стручни испит у Заводу за заштиту споменика републике Србије

Projekti

Dijalog povjesničara-istoričara, Beograd-Zagreb, Friedrich Naumann Stiftung, 1998-2005.

Religion, Gesellschaft und Politik. Kontroverse Deutungen und Annäherungen. Wissenschaftliche Arbeitsgruppe für weltkirchliche Aufgaben der Deutschen Bischofskonferenz., Berlin. Projekte 12. (koordinatorka za Srbiju), 2000-2004.

Joint History Project, Center for Democracy and Reconciliation in South Eastern Europe, Thessaloniki, Greece. 1999-2008.

Kultura sjećanja, 2006-2008. Friedrich Ebert Stiftung, сарадница на пројекту

Nation and Modernity. The East European Metropolis 1890-1940. Berlin 2008-2009.

In search of Transcultural Memory in Europe (ISTME), Action IS1203 COST, European Cooperation in Science and Technology, 2011-2015, (Management Committee member);

Joint History Project, European Commission, Center for Democracy and Reconciliation in South Eastern Europe, Thessaloniki, Greece, 2014-2015, consultant of the chief editor

Tradition and transformation, Institute for recent Serbian history, Serbian Ministry of Education and Science, 2010-2017.

Zadruga as a political ideal, Sorbonne, Paris, France, 2015-2017

Oblasti istraživanja

Istorija političkih ideja u Srbiji

Procesi modernizacije

Uranizacija Srbije

Istorija svakodnevnog života

Analiza udžbenka istorije

Strani jezici

Francuski

Engleski

Italijanski

Додатно предавачко искуство изван Филозофског факултета:

AAOM

1999/2000. Studije kulture i roda, kurs Telo (na) vlasti: nacionalizam, nasilje i patrijarhat (sa Žaranom Papić i Dubravkom Stojanović) koordinatorka kursa

2000/2001. Studije kulture i roda, kurs Konstrukcija prošlosti (sa Dubravkom Stojanović) koordinatorka kursa

Centar za ženske studije

1999/2000. Patrijarhalnost, tradicionalizam, nacionalizam (sa Dubravkom Stojanović) koordinatorka kursa

2000/2001. Tradicionalni obrasci mišljenja u Srbiji (sa Dubravkom Stojanović) koordinatorka kursa

2001/2002. Mit, stereotipi, tradicija, istorija (sa Dubravkom Stojanović) koordinatorka kursa

Историјски митови на Балкану, Predavanja u Centru za mirovne studije 2000-2005.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Адреса: Студентски трг 1, 11000 Београд, Република Србија
Тел.: 011 3207400; Факс: 011 2638818; E-mail: officebu@rect.bg.ac.rs

СЕНАТ УНИВЕРЗИТЕТА
У БЕОГРАДУ

Београд, 13.04.2016. године
06-01 Број: 61202-1263/3-16
МЦ

На основу чл. 65. ст. 2. Закона о високом образовању ("Службени гласник РС", број 76/05, 100/07-аутентично тумачење, 97/08, 44/10 и 93/12), чл. 42. ст. 1. тач. 23. и чл. 43. ст. 4. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета у Београду", број 186/15-пречишћени текст и 189/16), чл. 25. ст. 1. и ст. 2. тач. 1. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета у Београду", број 142/08, 150/09 и 160/11) и Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду ("Гласник Универзитета у Београду", број 183/15-пречишћени текст), а на предлог Изборног већа Филозофског факултета, број: 396/1-IV/3 од 25.02.2016. године, и мишљења Већа научних области друштвено-хуманистичких наука, број: 61202-1263/2-16 од 15.03.2016. године, Сенат Универзитета, на седници одржаној 13.04.2016. године, донео је

О Д Л У К У

БИРА СЕ др Дубравка Стојановић у звање редовног професора на Универзитету у Београду-Филозофски факултет, за ужу научну област Општа савремена историја.

О б р а з л о ж е њ е

Филозофски факултет је дана 23.12.2015. године у листу „Послови“ објавио конкурс за избор у звање редовног професора, за ужу научну област Општа савремена историја, због потреба Факултета.

Извештај Комисије за припрему извештаја о пријављеним кандидатима стављен је на увид јавности дана 03.02.2016. године преко огласне табле Факултета.

На основу предлога Комисије за припрему извештаја о пријављеним кандидатима, Изборно веће Филозофског факултета, на седници одржаној дана 25.02.2016. године, донело је одлуку о утврђивању предлога да се кандидат др Дубравка Стојановић изабере у звање редовног професора.

Филозофски факултет је дана 01.03.2016. године доставио Универзитету комплетан захтев за избор у звање на прописаним обрасцима.

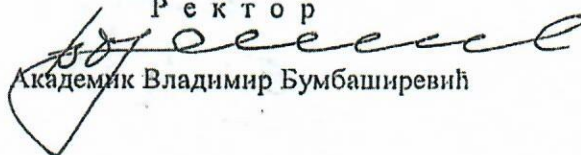
Универзитет је комплетну документацију коју је доставио Факултет ставио на веб страницу Универзитета дана 08.03.2016. године.

Веће научних области друштвено-хуманистичких наука, на седници одржаној дана 15.03.2016. године дало је мишљење да се др Дубравка Стојановић може изабрати у звање редовног професора.

Сенат Универзитета, на седници одржаној дана 13.04.2016. године разматрао је захтев Филозофског факултета и утврдио да кандидат испуњава услове прописане чл. 64. и 65. Закона о високом образовању, чланом 125. Статута Универзитета у Београду, као и услове прописане Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду, па је донета одлука као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК СЕНАТА

Ректор

Академик Владимир Бумбаширевић

Доставити:

- Факултету (2)
- архиви Универзитета
- сектору 06

Živko Andrijašević rođen je 1967. godine u Baru. Nakon završene osnovne i srednje škole u Baru, završio je Filozofski fakultet u Nikšiću (1991), sa prosječnom ocjenom 9,18. Nakon diplomiranja upisao je Postdiplomske studije na Filozofskom fakultetu u Beogradu, smjer Nacionalna istorija 19. vijeka. Magistrirao je 1998. godine, odbranivši magistarski rad »Nacionalna ideologija Nikole I Petrovića Njegoša 1860-1878«. Na Filozofskom fakultetu u Beogradu odbranio je i doktorsku disertaciju »Državna ideologija Crne Gore 1878-1918« (2003). Na Filozofskom fakultetu UCG radi od februara 1993. godine, kada je izabran za asistenta-pripravnika na Odsjeku Istorija-geografija. U ovom zvanju držao je vježbe iz Uvoda u istoriju sa osnovama pomoćnih istorijskih nauka, Istorije južnoslovenskih naroda u srednjem vijeku, Istorije južnoslovenskih naroda 16-18. vijeka, Istorije južnoslovenskih naroda od kraja 18. vijeka do 1918. godine, Istorije Jugoslavije. U zvanje asistenta izabran je maja 1999. godine. Nakon doktoriranja (2003), izabran je u zvanje docenta (april 2004), za predmete: Istorija Crne Gore od 16. do 18. vijeka i Istorija Crne Gore od kraja 18. vijeka do 1918. godine. U zvanje vanrednog profesora izabran je juna 2009. godine, dok je za redovnog profesora izabran maja 2015. godine. Napisao je, kao autor ili koautor, više od dvadeset knjiga i oko 150 naučnih članaka i priloga u časopisima.

Posebna izdanja:

1. Crnogorske teme, Podgorica, 1998.
2. Načrt za ideologiju jedne vlasti, Bar, 1999.
3. Kratka istorija Crne Gore 1496-1918, Bar, 2000.
4. Državni savjet Knjaževine /Kraljevine/ Crne Gore 1879-1915, Zbornik dokumenata, Cetinje, 2001, kopriredivač
5. Pokršćavanje muslimana 1913, Zbornik dokumenata, Podgorica, 2003, kopriredivač
6. Nacija s greškom, Cetinje, 2004.
7. Istorijski leksikon Crne Gore, 1-5, Podgorica, 2006, koautor
8. Istorija Crne Gore od nastrarijih vremena do 2003, Podgorica, 2006, koautor
9. The History of Montenegro, Podgorica, 2006, koautor
10. Crna Gora i velike sile, Podgorica, 2006, koautor
11. Istorija za osmi razred devetogodišnje osnovne škole, Podgorica, 2007, koautor
12. Crnogorska crkva 1852-1918, Nikšić, 2008.
13. Istorija Crne Gore u 55 priča, Podgorica, 2009.

14. Istorija Crne Gore s drevneših vremen do 2006 goda, Moskva, 2010, koautor
15. Sto godina crnogorske elektroprivrede, Nikšić, 2010, koautor
16. Černogorskaja cerkov 1852-1918, Moskva, 2011.
17. Histoire du Montenegro des temps les plus anciens jusqu'a l'indépendance, Luksemburg, 2012, koautor
18. Knjaz Danilo Petrović Njegoš, Politički spisi, Podgorica, 2013, priređivač
19. Dinastija Petrović-Njegoš, Cetinje, 2015.
20. Istorija Crne Gore (Od najstarijih vremena do 2006. godine), Beograd, 2015.
21. Čitanka iz istorije Crne Gore I-IV, Podgorica, 2015. (Knj. I, Državnost; knj. II, Institucije; knj. III, Društvo; knj. IV, Identitet)
22. Istorija za četvrti razred gimnazije, Podgorica, 2016, koautor
23. Decenija nezavisnosti, Podgorica, 2016, priređivač
24. Crnogorska ideologija 1860-1918, Cetinje, 2017.
25. Vojvoda Gavro Vuković, Podgorica, 2017.
26. U odbranu autonomije Univerziteta Crne Gore, Podgorica, 2017, koautor
27. Historia de Montenegro (siglos XIX-XX-XXI), Buenos Aires, 2017.
28. Gospodar (Kralj Nikola I Petrović Njegoš), Beograd, 2018.
29. Sto ličnosti Crne Gore 1918-2018, Podgorica, 2018, koautor
30. Sto događaja iz istorije Crne Gore 1918-2018, Podgorica, 2018, koautor
31. Istorija Crne Gore u 65 priča, Podgorica, 2018.
32. Crnogorski vladari, Podgorica, 2018, koautor
33. Bar ukratko, Nikšić, 2018, koautor
34. Balkanski ugao, Podgorica, 2018.
35. Crnogorska istorija, Podgorica, 2019.
36. Kratka istorija Crne Gore, Nikšić, 2019.

35. The rulers od Montenegro, Podgorica, 2018.
38. Storia del Montenegro, Nardo, 2019.
39. Istorija crnogorske elektroprivrede, Nikšić, 2020.

Odabrani članci:

1. Neke greške u udžbeniku istorije za VII razred osnovne škole, Istorijski zapisi, 3-4, 1994, 82-88.
2. Vladika Danilo Petrović Njegoš - Izbor novog puta, Istorijski zapisi, 2, 1995, 118-127.
3. Dvije pjesme Nikole I (Značenje dvije pjesme Nikole I Petrovića Njegoša u sklopu njegove nacionalne ideologije), Stvaranje, 8-10, 1995, 994-1005.
4. Uticaji društvene sredine na nacionalno formiranje Nikole I Petrovića Njegoša, Vaspitanje i obrazovanje, 3, 1996, 91-100.
5. Stvaranje kulta Rusije u Crnoj Gori u XVIII vijeku, Slovenski glasnik, 1, 1996, 19-37.
6. Neke greške u prezentaciji tema iz istorije Crne Gore u udžbenicima za osnovnu školu, Nastava istorije, 4, 1996, 166-178.
7. Osnovni pravci nacionalne ideologije Nikole I Petrovića Njegoša, Istorijski zapisi, 1, 1997, 55-65.
8. Ideološko-političko značenje pjesme "Onamo, onamo...", Stvaranje, 1-5, 1997, 173-180.
9. Boj na Krusima u nacionalno-političkoj ideologiji Crne Gore (1796-1878), Bitka za Crnu Goru (Martinići-Krusi 1796-1996), Zbornik radova sa naučnog skupa, Podgorica, 1997, 297-308.
10. O ciljevima državne politike Knjaževine Crne Gore (1852-1878), Istorijski zapisi, 3, 1997, 171-183.
11. Osnovni podaci o Knjaževini Crnoj Gori (1852-1878), Nastava istorije, 8, 1998, 114-122; Skraćena verzija rada objavljena i u časopisu Vaspitanje i obrazovanje, 1, 1998, 92-97.
12. O koncepciji tema iz istorije Crne Gore u školskim udžbenicima, Zbornik radova sa X kongresa Saveza istoričara Jugoslavije, Beograd, 1998, 705-708.
13. Knjaz Nikola kao ličnost u politici Crne Gore (1860-1878), Kralj Nikola - ličnost, djelo i vrijeme, Zbornik radova sa naučnog skupa, knj. 1, Podgorica, 1998, 325-354.
14. Knjaz Nikola o Srbiji i srbijansko-crnogorskim odnosima u "Memoarima" vojvode Sima Popovića, Pero i povest (srpsko društvo u sećanjima), Zbornik radova, Beograd, 1999, 129-145.
14. Neki novi podaci o crnogorskoj operaciji za oslobođenje Bara 1877. godine, Međunarodno priznanje Crne Gore, Zbornik radova sa naučnog skupa, Podgorica, 1999, 113-120.
16. Crnogorci i Turci (O jednom segmentu crnogorskog nacionalizma "herojskog doba"), Almanah, 7-8, 1999, 83-106.
17. Bio-bibliografija dr Radomana Jovanovića, Bibliografski vjesnik, 1-3, 1999, 49-55.
18. Istorije Crne Gore i Istorija crnogorskog naroda dr Dragoja Živkovića, Zbornik radova sa okruglog stola "Život, naučno i stručno djelo Dragoja Živkovića", Cetinje, 2000, 43-47.
19. O crnogorskoj državnoj ideji (od vladike Danila do knjaza Danila), Matica, 2, 2000, 105-127.
20. Muslimani u crnogorskoj državi - od lojalnosti do patriotizma, Almanah, 13-14, 2000, 145-147.

21. Crna Gora i Podgorički kraj u vrijeme knjaza Danila (Prilog izučavanju), Sto dvadeset godina od oslobođenja Podgorice, Zbornik radova, Podgorica, 2000, 27-50.
22. Crnogorska državna ideja u vrijeme Nikole I Petrovića Njegoša (prvi dio), Matica, 3, 2000, 145-158.
23. Istraga poturica - historiografija, izvori, istoričnost, Almanah, 15-16, 2001, 93-129.
24. Bez saglasnosti o vrijednostima nema dobrih udžbenika (Analiza "crnogorske tematike" u udžbeniku za III razred gimnazije), Matica, 4-5, 2001, 103-122.
25. Crnogorska državna ideja u vrijeme Nikole I Petrovića Njegoša (drugi dio), Matica, 7-8, 2001, 123-140.
26. Preprodavci ideologija (O beogradskim Crnogorcima na vlasti), Matica, br. 9-10, 2002, 53-66;
27. O jednom aspektu memoara serdara Rada Turova Plamenca, Crmnica - nasljeđe i budućnost, Zbornik radova, Podgorica, 2002, 93-94.
28. Crna Gora na Berlinskom kongresu, Bibliografski vjesnik, 1-3, 2002, 173-184.
29. Politička osnova vladarskog kulta knjaza Nikole krajem 19. i početkom 20. vijeka, Istorijski zapisi, 1-2, 2002, 91-112.
30. Pet tužnih šćeri kapetana Četka, Stvaranje, br. 8-12, 2002, 313-330.
31. Ideološka osnova proglašenja Crne Gore za Kraljevinu, Matica, 11-12, 2002, 91-114.
32. Još jednom o bosanskom pismu - "bosančici", Almanah, 21-22, 2003, 289-291.
33. Crnogorska država prema muslimanima (1878-1912), Matica, 13-14, 2003, 241-258.
34. Crnogorci protiv Crne Gore (Prilog izučavanju djelovanja "Crnogorskog odbora za narodno ujedinjenje 1916-1918), "Matica", br. 15-16, 2003, 137-158.
35. Neki podaci o zagranjnoj politici Crne Gore (1878-1912), Istorijski zapisi, 1-4, 2003, 7-23.
36. Škola u službi državne ideologije, "Matica", 20, 2004, 93-152.
37. Cetinjski mitropoliti prema pećkim patrijarsima, Matica, 22-23, 2005, 183-212.
38. Pravoslavna crkva u Crnoj Gori 1766-1851, Matica, 29-30, 2007, 85-104.
39. Crna Gora i Bugarska krajem XIX vijeka, Međunarodna politika, knj. 2, Blagoevgrad, 76-81.
40. Pravoslavna crkva u Crnoj Gori 1851-1860, Matica, 31, 2007, 177-202.
41. Pravoslavna crkva u Crnoj Gori u vrijeme Nikole I Petrovića Njegoša, Matica, 32-33, 2008, 133-154.
42. Unutrašnja organizacija pravoslavne crkve poslije 1878. godine, Matica, 34-35, 2008, 125-142.
43. Autokefalnost Crnogorske crkve, Matica, 36, 2008, 25-52.
44. Petar I Petrović Njegoš (Istoriografski portret), Noviji prilozi o Petru I Petroviću Njegošu, Zbornik radova, Cetinje, 2009, 9-24.
45. Vojvoda Gavro Vuković, Tokovi, 2, 2009, 117-134.
46. Ustanak u Hercegovini 1875. godine i državna ideologija Crne Gore, Zbornik radova sa naučnog skupa "Uloga Hrvata u Hercegovačkome ustanku (1875-1878)", Ljubuški (BiH), 2009, 197-216.
47. Pregled istorije crnogorskog školstva do 1918. godine, Bibliografski vjesnik, 1-3, 2009, 133-168.
48. Crnogorska vlast i ekonomski problemi Crne Gore (1878-1912), Glasnik Odjeljenja društvenih nauka CANU, 20, 2010, 291-363.
49. Njegoševa vladavina i politička misao, Njegoševi dani, Zbornik radova, 2, 2010, 393-410.
50. Crnogorska država i Barska nadbiskupija (Pet pisama barskog nadbiskupa Nikole Dobrečića), Časopis za suvremenu povijest, 2, 2010, 465-482; Objavljeno i u "Arhivskim zapisima"
51. 1878. godina kao granica epoha, Istorijski zapisi, 2, 2010, 43-55.
52. Razvoj elektroprivrede u Crnoj Gori 1910-1945, Istorijski zapisi, 1, 2010, 142-179.

53. Politička upotreba tradicije Crnojevića u XVIII i XIX vijeku, Crnojevići, Zbornik radova sa naučnog skupa, Cetinje/Podgorica, 2010, 35-66.
54. Crnogorske političke i društvene okolnosti u vrijeme djelovanja Sekule Drljevića (1900-1941), Dr Sekula Drljević – ličnost, djelo, vrijeme, Zbornik radova sa naučnog skupa, Podgorica, 2011, 61-130.
55. Crnogorska ideologija 1991. godine, "Njegoševi dani", Zbornik radova, 3, 2011, 403-418.
56. Srpstvo u Crnoj Gori, Falsifikati crnogorske prošlosti, Zbornik radova, Podgorica, 2011, 91-107.
57. Politika crnogorske države prema nepravoslavnim podanicima poslije 1878. godine, Prilozi, 40, 2011, 77-96.
58. Disa karakteristika te politikes se Malit te Zi ndaj shqiptareve deri ne vitin 1918, "100 vjet nga Kryengritja e Malesise e vitit 1911", Permbledhje kumtesash, Tuzi, 2012, 133-143.
59. Sedam Petrovića, Matica, 51-52, 2012, 215-270.
60. Osvrt na neka historiografska tumačenja o dinastiji Balšić, Balšići, Zbornik radova sa naučnog skupa, Cetinje/Podgorica, 2012, 51-60.
61. Osvrt na neka neutemeljena tumačenja događaja i ličnosti iz istorije Crne Gore, Zbornik radova "Istorijska nauka, programi i nastava istorije.", CANU, 2012, 35-55.
62. Mitropolit Petar II Petrović Njegoš i velike sile, "Njegošu u čast", Zbornik radova, Nikšić, 2013, 449-473.
63. Crnogorska 1948, Matica, 59, 2014, 115-170.
64. O nekim osobenostima crnogorskog društva 1914. godine, Zbornik radova "Crna Gora u Prvom svjetskom ratu", Cetinje/Podgorica, 2015, 9-44;
65. Prizori iz života nacija u Crnoj Gori, Crnogorske studije kulture i identiteta, Zbornik radova, Cetinje, 2016, 227-265.
66. Deset godina od obnove nezavisnosti, Glasnik NB "Radosav Ljumović", 2016, 167-171.
67. Glavna obilježja političkog života Crne Gore nakon uvođenja parlamentarizma, Pravni zbornik, 1, 2017, 13-46.
68. Jedan osvrt na naučno stvaralaštvo akademika Miomira Dašića, Profesoru Miomiru Dašiću u počast, Zbornik radova, Nikšić, 2017, 11-18.
69. Crnogorsko nasljeđe ranog srednjeg vijeka (Država, društvo, kultura), Hiljadugodišnjica Svetog Jovana Vladimira, Zbornik radova, Podgorica, 2017, 147-160.
70. Crnogorsko-osmanski pogranični odnosi nakon rata 1862. godine, Zbornik radova "Crna Gora i Osmansko carstvo – iskustvo međudržavnih odnosa", Podgorica, 2017, 185-218.
71. Počeci obavještajne službe u Crnoj Gori, Matica, 72, 2017, 253-300.
72. Ljevica i antifašizam, Zbornik radova "Što je antifašizam u Crnoj Gori danas", Podgorica, 2018, 15-18.
73. Stanje industrije u Crnoj Gori poslije Drugog svjetskog rata (1945-1947), Matica, 74, 2018, 319-362.
74. The Economic Transformation of Montenegro after Berlin Congress: An Example of the Economic Transition of a Balkan Society at the End of 19th Century, *Balkanistica*, vol. 31, 2018, 1-20, koautor
75. Montenegrin State Idea at the begining od the twenty first century, *Montenegrin Journal for Social Sciences*, 2, Issue 1, 2018, 7-23.
76. Spoljna politika Crne Gore kao predmet crnogorske historiografije, "Spoljna politika Crne Gore – Istorija i savremenost", Zbornik radova, Podgorica, 2019, 27-49.

broj: 08-1417
Datum: 28.05.2015.

Ref: _____
Date: _____

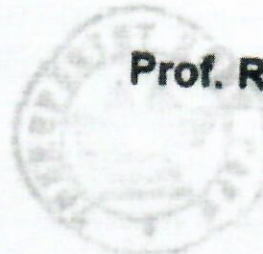
Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju (Službeni list Crne Gore br. 44/14) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj 28. maja 2015. godine, donio je

**ODLUKU
O IZBORU U ZVANJE**

Dr ŽIVKO ANDRIJAŠEVIĆ bira se u akademsko zvanje **redovni profesor Univerziteta Crne Gore** za predmete: Istorija Crne Gore od kraja XV do kraja XVIII vijeka; Istorija Balkana od kraja XV do kraja XVIII vijeka, Istorija Balkana od kraja XVIII vijeka do 1918. godine i Istorija Crne Gore od 1796. do 1918. godine na Studijskom programu za istoriju na Filozofskom fakultetu.

REKTOR

Prof. Radmila Vojvodić

Đorđe Borozan

Bio-biografija

Rođen je 20. aprila 1947. godine na Bokovu – Cetinje. Osmogodišnju školu i gimnaziju završio je na Cetinju. Filozofski fakultet u Beogradu – Grupa za opštu i nacionalnu istoriju. Diplomirao je 1972. godine. Magistrirao je na temi *Crna Gora i Dubrovnik u vrijeme Šćepana Malog*, a doktorirao na Filozofskom fakultetu u Beogradu na temi *Velika Albanija – porijeklo – ideje – praksa*. U Beogradu je radio u Saveznom sekretarijatu za inostrane poslove (Diplomatski arhiv), Institutu za novinarstvo, naučni saradnik i odgovorni urednik časopisa "Novinarstvo"; u "Komunistu", redakcija za inostranstvo, urednik časopisa "Questions actuelles du socialisme"; u Institutu za savremenu istoriju viši naučni saradnik i glavni i odgovorni urednik časopisa "Istorija 20. veka".

Od 2001. do 2008. godine na Filozofskom fakultetu u Nikšiću vanredni je i redovni profesor na Katedri za istoriju južnoslovenskih naroda od XVI vijeka do 1918, od 2002. do 2007. godine direktor je Istorijskog instituta Crne Gore. U to vrijeme kao naučni savjetnik, glavni i odgovorni urednik časopisa "Istorijski zapisi" i izdanja Instituta bio je predsjednik Naučnog vijeća Instituta; rukovodilac projekata: *Istorija Crne Gore od 1878. godine do savremenosti*; *Crna Gora i Albanci u XIX i XX vijeku*; bio je član Senata Univerziteta Crne Gore, predsjednik Komisije za istoriju Savjeta Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore; urednik izdanja Univerziteta Crne Gore za društvene nauke; predsjednik Savjeta Centra za istoriju Jugoistočne Evrope – Beograd i Cold war studies centre LSE – London; član savjeta i redakcije za priređivanje građe knjiga: *Jugoslovensko-sovjetski odnosi 1945–1956* i *Crna Gora u diplomatskim spisima ruskog Ministarstva inostranih djela*. Bio je profesor na postdiplomskim studijama na Filozofskom fakultetu u Nikšiću na predmetu Istočno pitanje i Pravnom fakultetu u Podgorici na predmetu Diplomacija Crne Gore. Od 2007. redovni je profesor na Univerzitetu „Donja Gorica“.

Predmeti njegovog naučnog interesovanja su: politička i diplomatska istorija Crne Gore; istorija Evrope u XIX i XX vijeku; jugoslovensko-albanski i crnogorsko-albanski odnosi od kraja XV do devedesetih godina XX vijeka, istorija i historiografija; edukativna funkcija istorije u nastavno-obrazovnim programima; pitanja istorijskog, etničkog i duhovnog identiteta i problemi savremene istorije.

Na naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu podnosio je saopštenja koja su publikovana u časopisima, zbornicima i knjigama. Objavio je preko 200 članaka, studija, rasprava, osvrti i priloga u preko 30 posebnih izdanja u Crnoj Gori, Jugoslaviji i inostranstvu.

Najvažnije objavljene knjige:

Velika Albanija – porijeklo – ideje – praksa (1995);

125 godina Druge beogradske gimnazije (1995);

Jugoslovenska država i Albanci, tom I (koautorstvo) (1998);

Jugoslovenska država i Albanci, tom II (koautorstvo) (1999);

Kosovo i Metohija u velikoalbanskim planovima 1878–2000 (2001);

Kosovo i Metohija – život živih (koautorstvo) (2005);

Jugoslovensko-sovjetski odnosi 1945–1956 (koautorstvo)

Udžbenik za treći razred gimnazije (koautorstvo) (2003. i 2008).

Istorijski atlas (koautorstvo) (2009).

(2010).

Od 2007. godine predsjednik je Odbora za istonju CANU

Za člana Evropske akademije nauka i umjetnosti (EASA) izabran je 2018. godine.

Za vanrednog člana Crnogorske akademije nauka i umjetnosti izabran je 15. decembra 2006. godine, a za redovnog 29. novembra 2011. godine. Bio je sekretar Odjeljenja humanističkih nauka CANU od jula 2012. do jula 2016. godine. Potpredsjednik Crnogorske akademije nauka i umjetnosti je od 1. avgusta 2016. godine.

Živi i radi u Podgorici.

01-583
10. 07 2003.

UNIVERZITET CRNE GORE
UNIVERSITY OF MONTENEGRO

14. 07. 2003

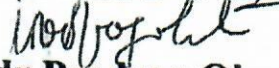
02 149

Na osnovu člana 97. Zakona o Univerzitetu ("Sl.list RCG", br. 27/92 i 6/94) i člana 94. Statuta Univerziteta Crne Gore, Naučno-nastavno vijeće Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj 09.07.2003.godine, donijelo je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr DJORDJE BOROZAN bira se u zvanje naučni savjetnik Univerziteta Crne Gore u Istorijском institutu u Podgorici.

REKTOR,

Prof.dr Predrag Obradović

BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA

AKADEMIK ZORAN LAKIĆ

Zoran Lakić je rođen 1933. godine, Donja Bijela kod Šavnika. Osnovnu školu završio je u Danilovgradu a Gimnaziju u Nikšiću. Diplomirao je istoriju na Filozofskom fakultetu u Beogradu, gdje je i doktorirao 1974. godine. Radio je u Arhivu Centralnog komiteta SK Crne Gore do njegovog pripajanja Istorijskom institutu Crne Gore 1959. godine, a zatim u Ministarstvu prosvjete i nauke. U jednom mandatu bio je član Vjerske komisije Vlade Crne Gore, a potom je biran za redovnog profesora na Filozofskom fakultetu u Nikšiću gdje je predavao Istoriju Jugoslavije do penzionisanja 2000. godine. Boravio po pozivu u univerzitetskim centrima u inostranstvu (Toronto, Moskva, Pariz, Berlin, Rim, Atina, Prag, Sofija, Bukurešt, Jerusalim, Ankara); Kao ekspert UNESCA za pitanja kulture vršio je višemjesečna istraživanja u skandinavskim zemljama 1976. godine. U dva mandata bio je šef Odsjeka za istoriju i geografiju. Od 1994. do 1998. godine bio je urednik časopisa Istorijski zapisi; bio je član redakcije Jugoslovenskog istorijskog časopisa i časopisa Nastava istorije. Od 1998. do 2005. godine urednik je Glasnika odjeljenja društvenih nauka CANU. Bio je sekretar Odjeljenja društvenih nauka u dva mandata, član Predsjedništva CANU i urednik Grupe za istoriju Enciklopedije Crne Gore. Za profesora emeritusa na Univerzitetu Crne Gore izabran je 2005. godine. Za vanrednog člana CANU izabran je 1993., a za redovnog člana CANU 2000. godine. Odlikovan je Medaljom mladih Alžira, dobitnik je Nagrade mladih Podgorice, prestižne Nagrade "4. jul" (1981) i Nagrade "Oktoih" (1997). Na predlog Bibliografskog instituta u Njujorku, izabran je za ličnost godine 1998. godine. Slično priznanje dobio je i od Međunarodnog bibliografskog centra u Kembridžu 2000. godine. Uvršten je u Enciklopediju srpske istoriografije i u publikaciji *Ko je ko u Crnoj Gori*.

Zoran Lakić je autor više stotina bibliografski jedinica među kojima su mnogobrojne studije, monografije, naučni i stručni radovi objavljeni kao posebna izdanja i izdanja u vodećim jugoslovenskim, srpskim i međunarodnim naučnim časopisima.

Odabrana bibliografija

Važnija izdanja:

- Lakić Zoran, Pajović Radoje, Vukmanović Gojko, *Narodnooslobodilačka borba u Crnoj Gori 1941-1945. Hronoliga događaja*, Titograd 1963;
- Lakić Zoran, *Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Crne Gore i Boke, zbirka dokumenata*, Titograd 1969;
- Lakić Zoran, *Zapisi o revoluciji*, Cetinje 1971;
- Lakić Zoran, *CASNO. Crnogorska antifašistička skupština narodnog oslobođenja*, zbirka dokumenata, Titograd 1975;

- Lakić Zoran, *Narodna vlast u Crnoj Gori 1941-1945*, Cetinje-Beograd 1981;
- Lakić Zoran, *Ogledi iz istorije Jugoslavije*, Podgorica 1999;
- Lakić Zoran, *Crnogorske istorijske teme*, Podgorica 2001;
- Lakić Zoran, *Vrijeme, nauka, politika*, Podgorica 2005;
- Lakić Zoran, *Dijalog u historiografiji*, Podgorica 2008;
- Lakić Zoran, *Tokovi istorije u Crnoj Gori*, Podgorica 2011;

Važniji članci:

- Lakić Zoran, *Razmjena ratnih zarobljenika kod Gradca (Nikšić) u maju 1943. godine*, zbornik radova, Nikšićki srez u NOR-u, Nikšić 1982, 429-439.
- Lakić Zoran, *Prva konferencija prosvjetnih radnika Crne Gore (Nikšić 8. novembra 1944)*. Zbornik radova, *Nikšić u predratnom revolucionarnom pokretu i NOR-u*, Nikšić 1983, 297-309.
- Lakić Zoran, *Poslijeratni razvoj kulture u Crnoj Gori (1945-1980)*, „Bibliografski vjesnik“, br. 1/1983, 158-164.
- Lakić Zoran, *Djelatnost organa narodne vlasti u Crnoj Gori u jesen 1944. i zimu 1945. godine*, „Istorijski zapisi“, br. 3-4/1974, 89-101.
- Lakić Zoran, *ZAVNO Crne Gore i Boke – novi kvalitet u razvitku narodne vlasti 1943. godine*, „Istorijski zapisi“, br. 3-4/1983, 45-56.
- Lakić Zoran, *Djelatnost organa narodne vlasti u Crnoj Gori u jesen 1944. i zimu 1945. godine*, *Istorijski zapisi*, br. 3-4/1994, 52-61.
- Lakić Zoran, *Duhovni otpor fašizmu – Jugoslavija 1941-1945*, „Istorijski zapisi“, br. 2/1995, 111-128.
- Lakić Zoran, *Fašizam i antifašizam – 50 godina kasnije (defašizacija i neofašizam)*, zbornik radova, *Drugi svjetski rat – 50 godina kasnije, I*, Podgorica 1997, 322-336.

UNIVERZITET CRNE GORE

81001 PODGORICA Cetinjski put bb, P. Fah 99, Jugoslavija
Tel: (38 81) 14-484 Fax: (38 81) 11-301

BROJ: 01-579

PODGORICA, 25.07.1994.

NA OSNOVU ČLANA 97. ZAKONA O UNIVERZITETU ("SL.LIST RCG" 37/92), ČLANA 18. ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UNIVERZITETU, ("SL.LIST RCG" 6/94) I ČLANA 94. STATUTA UNIVERZITETA CRNE GORE, NAUČNO-NASTAVNO VIJEĆE UNIVERZITETA NA SJEDNICI ODRŽANOJ 30. 06. 1994. GODINE, DONIJELO JE

O D L U K U

O POTVRDJIVANJU IZBORA Dr ZORANA LAKIĆA

U ZVANJE REDOVNOG PROFESORA UNIVERZITETA CRNE GORE

ZA PREDMET Istorija Jugoslavije od 1918. do danas

ZA RAD NA NEODREĐENO VRIJEME SA PUNIM RADNIM VREMENOM NA Filozofskom fakultetu u Nikšiću.

PRAVNA POUKA: Protiv ove Odluke lica koja smatraju da su im povrijeđena prava imaju pravo žalbe Naučno-nastavnom vijeću Univerziteta Crne Gore u roku od 15 dana.

REKTOR
[Signature]

4. Prof. dr Šerbo Rastoder, član, Univerzitet Crne Gore

Biografija:

Rastoder Šerbo rođen je 13.08.1956.godine u Radmancima, opština Berane. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Baru. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Beogradu-odsjek za istoriju 1981.godine. Na istom fakultetu je završio postdiplomske studije i odbranio magistarski rad: **Jugoslovenska radikalna zajednica u Crnoj Gori 1935-1939** u junu 1987.godine, da bi potom odbranio i doktorsku disertaciju pod naslovom: **Socijalno-ekonomski osnov političkih borbi u Crnoj Gori 1918-1929.** u junu 1993.godine. Mentor diplomskog, magistarskog rada i doktorske disertacije Šerba Rastodera je bio dr Branko Petranović, profesor na odsjeku za istoriju Filozofskog fakulteta u Beogradu. Dobitnik najviše državne nagrade za naučni rad, više drugih priznanja, visit profesor i mentor na više stranih univerziteta. Redovni professor na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore i Fakultetu političkih nauka. Šef studijskog programa za istoriju na Univerzitetu Crne Gore. Redovni član DANU, BANU i CANU.

Društvena priznanja

- nagrada "Oslobođenja Bara" za naučni rad
- dobitnik više Zlatnih plaketa, diploma i drugih priznanja za naučni rad, autora najčitanije knjige, urednika izdavačke kuće
- dobitnik "Trinajestojulske nagrade" najvišeg državnog priznanja za naučni rad
- Jedan od 33 dobitnika priznanja "Eskişehir 2013" asocijacije koja pokriva prostor od 320 miliona ljudi za doprinos u nauci i kulturi koje se dodjeljuje intelektualcima iz čitavog svijeta.

Podaci o izborima u zvanje

- 1985-1993 asistent pripravnik i asistent na predmetima istorije jugoslovenskih naroda i Uvod u istoriju sa osnovama pomoćnih istorijskih nauka
- 24.02. 1994 izbor u zvanje docenta
- 7.05. 1999 izbor u zvanje vanrednog profesora
- 2005. izbor u zvanje redovnog profesora

Pedagoški rad na Univerzitetu

- Član Savjeta za opšte obrazovanje koji je proveo reformu školstva u Crnoj Gori, Član Savjeta kurikularne komisije za reformu školstva i koordinator za oblast društvenih nauka (istorija, geografija, građansko obrazovanje)
- od 2010 član Savjeta za naučno-istraživački rad
- Osnivač i utemeljivač Centra za međunarodne studije Univerziteta Crne Gore
- osnivač i utemeljivač Centra za ljudska prava UCG
- Osnivač i utemeljivač posebnog studijskog programa za istoriju pri FF UCG.

- 2001- 2003 član Nacionalnog savjeta "Lynk Diversity"
- od 2003 član je ekspertskeg tima UN u timu od 100 naučnika iz čitavog svijeta na projektu "Dissolution of Yugoslavia ", sekcija "Indepedence &the Fate of Minorities".
- Od 1994. član Upravnog odbora Matice crnogorske
- Od 2004. član Nacionalnog Foruma "Obrazovanje za sve " pod pokroviteljstvom UNESCA
- 2004- 2005. član prvog Savjeta "Grupe za promjene "
- 2004-2006. član Izvršnog odbora Pokreta za nezavisnu Crnu Goru
- Od 2007-2013 Predsjednik Savjeta Bošnjaka Crne Gore

b/ Bibliografija:

Časopisi

- od 1997. urednik Almanaha", časopisa za izučavanje kulturno-istorijskog nasleđa-Bošnjaka u Crnoj Gori
- 1994-1998 član redakcije "Istorijskih zapisa "
- od 2002 član redakcije "Istorijskih zapisa
- od 2000. član redakcije časopisa "Matica", časopis za društvena pitanja, nauku i kulturu

NAPOMENA:

Osnovni predmet naučnog interesovanja prof.dr Šerba Rastodera je Istorija Crne Gore, Istorija Bošnjaka/Muslimana, istorija Jugoslavije XIX i XX vijeka i teorijsko-metodološki problemi istorijske nauke. Autor je i koautor više od dvadeset naučnih monografija, pisac pogovora više knjiga, koautor udžbenika istorije za gimnaziju, autor nekoliko univerzitetskih udžbenika , urednik i recenzent preko 80 posebnih izdanja, autor preko 200 naučnih priloga, članaka i rasprava I preko 200 prikaza, priloga, eseja, bilješki i osvrti. Autor je više od 150 enciklopedijskih jedinica za "Enciklopediju Crne Gore "i "Crnogorsku enciklopediju". Urednik i koautor "Istorijskog leksikona Crne Gore".Organizovao više međunarodnih naučnih skupova. Učestvovao je na izradi više projekata međunarodnog karaktera, okruglih stolova i tribina iz oblasti istorije, ljudskih prava, interetničkih odnosa, medija i kulture. Tokom 2004. boravio na studijskom usavršavanju u SAD po osnovi programa za medije. Držao predavanja o istoriji i multikulturi Crne Gore u više zemalja Zapadne Evrope, SAD i Turske.

SELEKTIVNA BIBLIOGRAFIJA

STUDIJE I MONOGRAFIJE

1.Dr Nikola Dobrečić, arcibiskup barski i primas srpski 1872-1955, život i djelo, Prilog izučavanju istorije barske arcibiskupije, Mediteran, Budva 1991 (koautorsko djelo).

2. Životna pitanja Crne Gore 1918-1929, Kulturni centar Bar, Biblioteka "Barski ljetopis", Bar 1995
3. Političke borbe u Crnoj Gori 1918-1929, Zadužbina Andrejević, Biblioteka Disertatio, Beograd 1996
4. Skrivana strana istorije, Crnogorska buna i odmetnički pokret 1918-1929, I-IV, Zbornik dokumenata, Biblioteka Nidamentym, Bar 1997, Podgorica 2006²
5. Političke stranke u Crnoj Gori 1918-1929, Conteco, Bar, 2000
6. Janusovo lice istorije, VIJESTI, Podgorica, 2000
7. Uloga Francuske u nasilnoj aneksiji Crne Gore, prevod izdanja iz 1921, Conteco, Bar, 2001 (pogovor)
8. Petrovići u egzilu- suton jedne dinastije, CANU, Podgorica, 2002 (Poseban otisak iz Zbornika radova sa naučnog skupa "Dinastija Petrović Njegoš " 227-301)
9. Udžbenik za IV razred gimnazije (koautor), Zavod za udžbenike, Podgorica, 2003
10. Crna Gora u egzilu 1918- 1925, I-II, Istorijiski institut Crne Gore, Almanah, Podgorica, 2004
12. Uvod u istoriju, autorizovana predavanja, 2006
13. Istorijiski Leksikon Crne Gore I- V, Vijesti, Podgorica, 2006, urednik i koautor
14. Istorija Crne Gore od najstarijih vremena do 2003, (koautor), Podgorica, 2006
15. History of Montenegro, (koautor), Podgorica, 2006
16. Crna Gora i velike sile, Podgorica 2007 [koautor]
17. Историја Черногорије, Подгорица 2009
18. Histoire du Montenegro des temps les plus anciens jusqu'à l'indépendance, Coperation Luxembourg Montenegro, 2011
19. Bošnjaci/Muslimani Crne Gore između prošlosti i sadašnjosti, Podgorica 2010, 547
20. Begovi na granici, Resulbegovići od Novog, Trebinja do Ulcinja, Podgorica 2011, 287
21. Kad su vakat kaljali insani, Šahovići 1924, Podgorica 2011, 537
22. Buduća prošlost, Uvod u istoriju sa osnovama istorije historiografije, Podgorica-Nikšić 2011, 434
23. Politički život u Crnoj Gori 1929-1941, u štampi Podgorica 2015

II. VAŽNIJI ČLANCI I RASPRAVE

1. Politički život u barskom srezu za vrijeme vlade Milana Stojadinovića 1935-1939, Feljton, Barske novine br.24, 1981- br.35, 1983
2. Građanske stranke u Crnoj Gori i opozicioni zbor na Belvederu, Saopštenje podnijeto na naučnom skupu održanom u Titogradu 19. i 20. oktobra 1986. godine.
3. Jugoslovenska radikalna zajednica i njen odnos prema fašizmu, Zbornik radova nastavnika i saradnika Filozofskog fakulteta u Nikšiću 10-11, 1989
4. KPJ i Rezolucija Informbiroa u barskom srezu, Feljton, Barske novine (avgust 1988- mart 1989)
5. Jugoslovenska radikalna zajednica u Crnoj Gori i njen odnos prema fašizmu, Nastava istorije 3-4, 1990
6. Parlamentarni izbori u Crnoj Gori 5. maja 1935. godine, Ovdje, januar 1990, br.248- februar 1990, br.249
7. Naše škole u Albaniji, Ovdje, jun 1990, br.254

8. *Srpske škole u Vraki i Skadru i albanska prosvjetna politika 30-tih godina ovoga vijeka, Stanovništvo slovenskog porijekla, Zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa održanog na Cetinju 21, 22 i 23. juna 1991, Titograd 1991*
9. *Jugoslovenska radikalna zajednica i opštinski izbori u Crnoj Gori 1936. godine, Istorijski zapisi 3-4, 1991*
10. *Građanska opozicija i opštinski izbori u Crnoj Gori 1936. godine, Istorijski zapisi 3-4, 1991*
11. *Građanske stranke u Crnoj Gori i njihov odnos prema fašizmu 1935-1941, Sa posebnim osvrtom na njihovu ulogu u 13-julskom ustanku, Trinajestojulski ustanak predmet nauke i umjetnosti, Zbornik radova sa naučnog skupa održanog u Titogradu 11. i 12. jula 1991, CANU, 1992*
12. *Mogućnost i potreba izučavanja socijalno-ekonomske osnove političkih borbi u Crnoj Gori 1918-1929, Izvori i historiografija, CANU, 1994*
13. *Građanske stranke u Crnoj Gori u djelima akademika Dima Vujovića, Naučno djelo akademika Dimitrija-Dima Vujopvića, CANU, 1994*
14. *Istorijsko-metodološki okvir istraživanja novije istorije vjerskih zajednica u Crnoj Gori (1878-1945), Istorijska nauka i nastava istorije u savremenim uslovima, CANU, 1994*
15. *Izveštaj nadbiskupa Marka Giorge o stanju barske nadbiskupije 1697. godine, Istorijski zapisi 1-2, 1994*
16. *Pitanje crnogorskih predratnih dugova poslije 1918. godine, Istorijski zapisi 3-4, 1994*
17. *Pokreti i stranke u Crnoj Gori 1918-1929, Feljton, Pobjeda (20.11.-9.12.1994)*
18. *Istorijska nauka i "školska istorija", Istorijski zapisi 1, 1995*
19. *Istorijska nauka i "školska istorija", Vaspitanje i obrazovanje 2-3, 1997*
20. *Istorijska nauka i "školska istorija", Vaspitanje za toleranciju, mir i humani razvoj, Podgorica 1997*
21. *Istorijska nauka i "školska istorija", Deseti kongres istoričara Jugoslavije 15-17. I 1998, Beograd 1998*
22. *O nekim metodološkim problemima u izradi programa za nastavu istorije (osnovne i srednje škole), Istorijski zapisi 4, 1995*
23. *Korelacija istorijske nauke i "školske istorije", Prosvjetni rad, br. 3-4, 15. mart 1996-br. 5-6, 18. april 1996*
24. *Mlada Crna Gora 1918-1920, Istorijski zapisi 1, 1996*
25. *O istoričaru u savremenoj epohi, Istoričar i savremena epoha, Zbornik radova sa Okruglog stola Istorijskog instituta, knj. 1, Podgorica 1997*
26. *Vakufi u Crnoj Gori krajem XIX i u prvoj polovini XX vijeka, Istorijski zapisi 2, 1997*
27. *Vakufi u Crnoj Gori krajem XIX i u prvoj polovini XX vijeka, Almanah 3-4, 1998*
28. *Vakufi u Crnoj Gori krajem XIX i u prvoj polovini XX vijeka, Rožajski zbornik 8, 1996*
29. *Prosvjetna djelatnost u barskom srezu (1944-1945), Gimnazija u Baru 1921-1996, Bar 1996*
30. *Objektivnost i istorijska nauka, Fragment 3-4, 1997*
31. *Kralj Nikola i Muslimani u Crnoj Gori 1878-1912, Feljton, Pobjeda 25.11-15.12.1997*
32. *Vjerska politika kralja Nikole, Odnos kralja Nikole prema muslimanskom stanovništvu u Crnoj Gori 1878-1912, Kralj Nikola, ličnost, djelo i vrijeme, Naučni skup u Podgorici 1-3. oktobra 1997, CANU 1998*
33. *Crnogorska buna i odmetnički pokret 1918-1929, Feljton, Vijesti 2.12.1997-28.03.1998*

34. Jedno nepoznato svjedočenje o uzrocima kapitulacije Crne Gore u Prvom svjetskom ratu, Zbornik radova sa okruglog stola Istorijskog instituta Crne Gore, Crna Gora u Prvom svjetskom ratu, knj. 2, Podgorica 1998.
35. Inovjeračko stanovništvo i oslobođenje Bara 1878. godine, Crnogorsko -turski rat 1876-1878, Dani Marka Miljanova, Naučni skup povodom 120 godina oslobođenja Bara i Ulcinja održan u Baru 8. maja 1998 (u štampi)
36. Muslimani i katolici u Crnoj Gori u svijetlu odluka Berlinskog kongresa, Međunarodno priznanje Crne Gore, Zbornik radova sa naučnog skupa održanog u Nikšiću 11. i 12. maja 1998, Međunarodno priznanje Crne Gore, Podgorica 1999, 275-287
37. Istorijski osnov vjerske tolerancije u Crnoj Gori, Lučindan 1998
38. Četiri generacije crnogorskih raskola, Vijesti 1. septembar 1998
39. Slučaj majora Šćepana Mijuškovića-Epilog (Feljton), Vijesti 5. oktobar 1998-Vijesti 8. oktobar 1998.
40. Uoči inauguracije barskog nadbiskupa 1 (Obavezna zakletva crnogorskom knjazu, Vijesti 27. oktobar 1998;
Uoči inauguracije barskog nadbiskupa 2 (Da li još važi konkordat između Crne Gore i Vatikana, Vijesti 28. oktobar 1998.
41. Političke elite u Crnoj Gori u prvoj polovini 20. vijeka 1 (Ako propadne Crnogorska banka propašće i Radikalna stranka), Vijesti 3. novembar 1998,
42. Političke elite u Crnoj Gori u prvoj polovini 20. vijeka 2, Komunisti su bolje od drugih znali da politička moć proističe iz ekonomske, Vijesti 4. novembar 1998. godine
43. Tri Jugoslavije za 80 godina, Država kojom je neko uvijek bio nezadovoljan, Vijesti subota-utorak, 28, 29, 30 novembar i 1 decembar 1998.
44. O barskim vakufima, Prosvjetni rad (jubiliarni broj), 15. januara 1999, 26
45. Država bez čvrstih temelja državnosti, Vijesti 31. decembar 1998, 1-2. januar 1999. godine
46. Aleks Divajn, Enigma Crna Gora (uvod u feljton), Vijesti 11.12-12.12.1998
47. Crna Gora kao konstanta (povodom knjige dr Dragoja Živkovića, Istorija crnogorskog naroda, tom III, Matica Crnogorska 1998), Pobjeda 11.01.1999, 10, br. 11878
48. Ulični obračun sa istorijom, Prvi javni spomenik podignut u Crnoj Gori prvi je i srušen, Vijesti 2. februar 1999, br. 435; Sahrana crnogorskih svetinja i sjeća stoljetnog cetinjskog brijesta, Vijesti 3. februar 1999, br. 436; Osveta Crnogoraca kralju Aleksandru i Staljinova zla sudbina u Banjanima, Vijesti 4. februar 1999, br. 437
49. Crna Gora i Konferencija mira u Parizu 1919-1920, Politika velikih sila na crnogorske proteste, molbe, memorandume i note može se svesti u jednu riječ: ćutanje, Vijesti 8. februar 1999, br. 440
50. Deklaracija Jovana Plamenca - od originala do falsifikata, Feljton, Vijesti 22. jun-29. jul 1999
51. Istorijsko-metodološki okvir izučavanja istorije muslimana u Crnoj Gori 1878-1912, I, Almanah 5-6, 1999
52. Istorijsko-metodološki okvir izučavanja istorije Muslimana u Crnoj Gori 1878-1912, II, Almanah 7-8, 1999
53. Nekoliko nepoznatih dokumenata o Muslimanima u Crnoj Gori 1878-1879, Almanah 5-6, 1999

54. Tri svjedočanstva o pokolju nad Muslimanima u Šahovićima 1924. godine, *Almanah* 7-8, 1999
55. Konkordat između Crne Gore i Vatikana 1886. godine sa posebnim osvrtom na položaj Albanaca katolika, *Krishtërimi nder shqiptarë, Simpozium Ndërkombëtar Tiranë*, 16- 19 Nëntor 1999, *Shkodër*, 2000
56. Konkordat između Crne Gore i Vatikana 1886. godine, *Vijesti* 2. decembar - 11. decembar 1999, feljton
57. Svadbeni običaji kod Hota, *Vijesti* 27. novembar-30. novembar 1999, br. 701,8
58. O istoriji, istorijskoj nauci, objektivnosti u istoriji, *Istorijski zapisi* 3-4, 1998
59. Barski vakufi - scenario za emisiju TVCG "Korijeni" decembar 1999
60. O istoriji, istorijskoj nauci, objektivnosti u istoriji, *Istorijski zapisi*, 3-4, 1998
61. Pokušaj organizovanja opštencnogorskog zbora na Ćemovskom polju 1928. godine, *Zbornik radova sa naučnog skupa*, Podgorica 2-3. decembar 1999, *Sto dvadeset godina od oslobođenja Podgorice*, Podgorica 2000
62. O potrebi dijaloga u crnogorskoj historiografiji, *Vrijeme sinteze, Život, naučno i stručno djelo Dragoja Živkovića*, Cetinje 2000
63. Belvederski protestni zbor 1936. godine, *Doclea* 1, 2000, 97-129
64. Ratna odšteta i potraživanja crnogorskih iseljenika od Turske poslije I svjetskog rata, *Matica*, proleće 2000 (Podgorica)
65. Političke stranke i životna pitanja Crne Gore 1918-1929, *Feljton, Vijesti* 1. jun-4. jul 2000
66. Vakufnama Jahja- age Ibrahima Osmanova o sahat kuli u Starom Baru iz 1753. godine, *Almanah* 11-12, 2000
67. Trideset sedam neobjavljenih dokumenata o muslimanskim odmetnicima u Srbiji i Crnoj Gori 1919-1929, *Almanah* 9-10, 2000 (I dio); *Almanah* 11-12, 2000 (II dio).
68. Istorijska osnova romana Huseina Bašića *Zamjene I-V*, (Tuđe gnijezdo, Kapija bez ključa, Kosti i vrane, Pusto tursko, Bijeli Azijati), *Almanah* 15-16, 2001
69. Kratak pregled iseljavanja Muslimana iz Crne Gore od 1878. godine do naših dana, *Crnoj Gori u pohode, Zbornik radova sa II Svjetskog kongresa crnogorskih iseljenika održanog na Cetinju 12. i 13. avgusta 2000*, Cetinje 2001, 114-123
70. Crna Gora multietnička država – sadržaj, stvarnost, iluzija, parola?, *Almanah* 13-14, 2000.
71. Crna Gora multietnička država –sadržaj, stvarnost, iluzija, parola?, *Vaspitanje i obrazovanje* 3, 2000
72. Politika svršenog čina (povodom knjige "Uloga Francuske u nasilnoj aneksiji Crne Gore"), *Matica*, jesen 2000, 159-199
73. Kako do udžbenika istorije- evropsko i crnogorsko iskustvo, *Vijesti* 13.III- 30.III 2001 (feljton u 16 nastavaka)
74. Kako do udžbenika istorije- evropsko i crnogorsko iskustvo, *Matica*, zima –proljeće, Podgorica, 2001.
75. Policijski i vojni izvori o pljačkanju i teroru nad muslimanskim stanovništvom iz 1919. godine, *Almanah* 15-16, 2001

76. Crnogorsko pitanje u Društvu naroda 1920-1924, *Matica*, 7/8, 2001
77. Petrovići u egzilu – suton jedne dinastije (Saopštenja sa međunarodnog naučnog skupu "Dinastija Petrović" - CANU (27-30.X2001); *Dinastija Petrović Njegoš II*, CANU 60, 2002, 227-303
78. Petrovići u egzilu – suton jedne dinastije, *Vijesti* (19.XII 2001 – *Vijesti* .I 2002) feljton u 15.nastavaka
79. Multinacionalnost- demokratizacija kao proces, *Almanah* 17-18, 2001
80. Krtola nas je održala, *Monitor* 2.decembar- 4.januar 2001/2
81. Istoriografija u Crnoj Gori 1989- 2001, *Historiographi in Southeast Europe after Socialism*, Međunarodni naučni projekat Univerziteta u Gracu, Saopštenje podnijeto na skupu u Sofiji 1-3, februar 2002, Kliment- Okhridski University of Sofia
82. Crna Gora u XX vijeku, Četiri generacije raskola, *Monitor* 22.III 2002, 24- 27
83. Istoriografija u Crnoj Gori 1989- 2001 sa posebnim osvrtom na istoriju Bosne i Hercegovine, *FORUM BOSNA*, Sarajevo 26.IV 2002
84. Nekoliko svjedočanstava o osnivanju "Udruženja za zaštitu Muslimana u Jugoslaviji" u Novom Pazaru 1920.godine, *Tutinski zbornik* 2, 2001, 131-140
85. Multikulturno društvo u demokratskim procesima, *Međunarodni TV festival*, Bar 2002, *Hronika* 1, *Susreti javnih/državnih televizija zemalja jugoistočne Evrope*, Bar 2002
86. Obrazovanje i manjine – problemi i perspektive, *Almanah* 19-20, 2002
87. A Short of the History of Montenegro, *Florian Bieber, ed. Montenegro in Transition. Problems of Identity and Statehood*, (Badcn-Baden: Nomos, 2003), 107-139
89. Petrovići u egzilu – suton jedne dinastije, *Dinastija Petrović Njegoš*, *Radovi sa međunarodnog naučnog skupa*, održanog u Podgorici 29.oktobra – 1. novembra 2001. godine, u organizaciji CANU i Univerziteta Crne Gore, Tom II, CANU – Univerzitet Crne Gore, Podgorica 2002, 227- 301
90. Povodom izdanja "Proučavanje istorije" Arnolda Tojnbija, *Istorijski zapisi* 1- 2, 2002, 203- 211
91. Slovo o zločinu, *Almanah* 21- 22, 2003, 263-267
92. Muslimani- Bošnjaci, kako vam je ime?, *Almanah* 23- 24, 2003, 27- 38
93. Religija i politika (pogled iz crnogorske perspektive), *Institucionalni okvir, socio-ekonomske transformacije i politička kultura u Srbiji, Crnoj Gori i Hrvatskoj*, Centar za demokratsku tranziciju, Beograd 2003 www.cedet.org.yu
- 93..a Šerbo Rastoder, *RELIGION AND POLITICS 1991 – 1999, THE MONTENEGRIN PERSPECTIVE, The Role of Religions in the Wars 1991 – 1999 vs. Religious Toleration*, Beograd 2003 www.cedet.org.yu

94. INICIJATIVE CRNOGORSKE EMIGRANTSKE VLADE KA AKTUELIZOVANJU CRNOGORSKOG PITANJA U DRUŠTVU NARODA 1920-1924, www.montenegro.org.au/zanimljivosti.html - 34k - 20 Jul 2003
95. *The Development of Historiography in Montenegro, 1989- 2001: Ulf Braunnbauer (ed), (Re) Writing History. Historiographi in Southeast Europe after Socialism*, LIT, Verlag Münster- Hamburg- Berlin- London, 2004, 201- 236
96. Črna Gora prez XX vek (kratk pregled), Meždunarodna politika, knj3, 83-104, Sofija, 2007 Jugozapaden universitet "Neofit Rilski", Pravno-istoričeski fakultet
97. *Religija i politika 1991- 1999- Crnogorska perspektiva, Između autoritarizma i demokratije (Srbija, Crna Gora, Hrvatska)*, Knj. II – Civilno društvo i politička kultura, CEDET, Beograd, 2004, 105- 123
98. Prvih deset godina "Almanaha", Almanah 27- 28, 2004, 7-18
99. Bošnjaci –muslimani i popis stanovništva u Crnoj Gori, Almanah 27- 28, 2004, 217- 227
100. *Odbrana nezavisnosti Crne Gore (Međunarodni komiteti i udruženja 1920- 1925)*, Matica 17, proleće 2004, 151- 174
101. *Crna Gora u egzilu*, Vijesti, 2.jun 2004 – Vijesti 21.jul 2004 (feljton u 50 nastavaka)
102. *Američki zapisi 1, Građevine koje pomažu da nijedan predsjednik ne pomisli da je car*, Vijesti, Art, subota 14. VIII 2004, IV
103. *Američki zapisi 2, Svi naši domaćini prije susreta sa nama su sa Interneta skidali informacije o Crnoj Gori*, Vijesti, Art, subota 21. VIII 2004, IV
Američki zapisi 3, Mormoni su opsjednuti precima kao Crnogorci, Vijesti, Art, subota 28.VIII 2004, IV
104. *Američki zapisi 4, Patriotski slet u državi mormona podsjeća na nekadašnji Dan mladosti*, Vijesti, Art, subota 4.IX 2004, IV
105. *Pitanje seljačkih dugova u Crnoj Gori 1918- 1941, Selo u Crnoj Gori, Zbornika radova sa naučnog skupa*, Podgorica 18- 20. decembar 2002, CANU, knj. 66, 2004, 229- 241
106. *ALMANAH 1993-2004, PANOPTIKUM broj 01, Novi Pazar, decembar 2004, godina I*, <http://www.sanoptikum.org.yu>
107. *Crnogorska svakodnevnica prije sto godina- od rusko-japanskog rata do novogodišnje svečanosti na dvoru, Ideal Crnogoraca bio je domoći se Amerike, a umrijeti u Crnoj Gori*, Vijesti, 31-decebar 2004- 3.januar 2005
108. *Evropa-istorijski, socio!oški i politički razvoj, Grupa autora, Priručnik za školu evropskih integracija*, Podgorica 2005, 5-16

109. *Religion and Politics 1991-1999, The Montenegrin Perspective , Between authoritarianism and democracy , Serbia, Montenegro, Croatia , Vol.II , Civil society and political culture , Belgrade, 2005, 113-133*
110. *Odnos nacionalnog i demokratskog kroz jugoslovensko iskustvo, Grupa autora, 21 priča o demokratiji, Podgorica, 2005, 75-85*
111. *Istoriografija u Crnoj Gori 1989-2001 (s posebnim osvrtom naistoriju Bosne i Hercegovine), Historiografski vidici I, Forum Bosne:Kultura, znanost, društvo , politika, br. 32, Sarajervo 2006, 165-213*
112. *Memoari kao istorijski izvor ili svjedočenje Milovana Đilasa o događajima u Crnoj Gori prvih decenija XX vijeka s posebnim osvrtom na pokolj u Šahovićima 1924 (Povodom izdanja "Besudne zemlje" na srpskom jeziku), Almanah 33-34, 2006*
113. *Đilasovo svjedočanstvo o pokolju u Šahovićima 1924, Vijesti (feljton) 18.-25. oktobar, 2006*
114. *Črna Gora prez XX vek(kratk pregled), Meždunarodna politika , knj.3, 83-104, Sofija, 2007 Jugozapaden universitet "Neofit Rilski", Pravno-istoričeski fakultet*
115. *Črna Gora prez XX vek(kratk pregled), Meždunarodna politika , knj.4, 7-26, Sofija, 2007, Jugozapaden universitet "Neofit Rilski", Pravno-istoričeski fakultet*
116. *Problem zamjene perpera poslije 1918. godine, Novac u Crnoj Gori , Radovi sa naučnog skupa ,Cetinje 19-20. april 2006, Cetinje 2007, str. 381-393*
117. *Međunarodni komiteti i udruženja, MaticaV,2004,151-174*
118. *Beogradska "Politika"o komitskoj djelatnosti Huseina Boškovića i Jusufa Mehonjića.Tri dokumenta o ostavinskoj raspravi Huseina Boškovića, Almanah 53-54,2012,213-223*
119. *Počeci detabuizacije crnogorske istoriografije i raspad ideološke paradigme 1989 do 2006, Crnogorski anali ,br.1, 2013, 5-59*
120. *Kratak osvrt na proces islamizacije u Crnoj Gori (XV-XIX vijek),Crnojevići, Zbornik radova sa naučnog skupa ,Ivanova korita 9-10 septembar 2010, Cetinje- Podgorica 2010, 261-267*
121. *Balšići u školskom sistemu Crne Gore, Zbornik radova sa naučnog skupa Balšići, Ivanova korita 21-22.septembar 2011, Cetinje-Podgorica 2011,303-333*
122. *Crnogorska diplomatija u egzilu , Crnogorski anali ,br.3,Cetinje 2013,5-35*
123. *Islamsko-orijentalna baština u Crnoj Gori, Islam u Evropi, stanje i perspektive,XVIII međunarodni znanstveni skup 19-21 travanj 2012, Zagreb 2012*
124. *Balkanska istoriografija i osnove razumijevanja prisutstva Osmanlija na Balkanu, Ulusularasi Tarihi Araştımalari Metodolik Yaklasimilar, Balikesir Universitsi 26-28.nisan 2013*
125. *Ratna odšteta i potraživanja crnogorskih iseljenika od Turske poslije Prvog svjetskog rata,Canik – Samsun ve Değerleri” konulu III. Canik Sempozyumu 24 Ekim'de başlayacak ve 26 Ekim ,Samsun 2013*
126. *Za i protiv Njegoša, Međunarodni naučni skup, Njegoš-pjesnik, državnik, filozof, Nikšić Filozofski fakultet 13.novembar 2013*
127. *Religija i politika 1991-1999, Crnogorski anali ,br.2,Cetinje 2013, 5-27*
128. *Sto godina kasnije.Recepcija balkanskih ratova u očima savremenika,Vakat zuluma,Plav-Gusinje 1912/1913, Almanah 55-56,2013*

129. Crna Gora 1989-2006, Prilog za modernu istoriju, Crnogorski anali br.4, 2013, 5-35

**VAŽNIJI PRIKAZI, OSVRTI, BILJEŠKE, ESEJI, REAGOVANJA,
INTERVJUI**

1. Jugoslavija i jugoslovenstvo, Barske novine 1. avgust 1984
2. Barski srez avgusta 1940. u memoarima Dragoljuba Jovanovića, Barske novine 1. avgust 1984
3. Od Beograda do Bara avionom, Barske novine 1. avgust 1984
4. Osnivanje, rad i karakter prvog turističkog društva u Baru, Barske novine 15. avgust 1984
5. Milorad Marković, Nikola R. Lekić Goranin, Bar 1983, Barske novine od 15.08.1984, br.68
6. Stanovništvo i privreda u barskom srezu u deceniji pred drugi svjetski rat (feljton u 4 nastavka), Barske novine 15. septembra 1984-1. novembra 1984
7. I nezaposleni su dio društva, Barske novine 15. novembra 1984. godine
8. Pero Krstajić, Stojan Cerović (1883-1943), život i djelo, Istorijski zapisi 1-2, 1986
9. Branislav Kovačević, Komunistička partija Crne Gore 1945-1953, Titograd 1986, Istorijski zapisi 3, 1986
10. Rad Skupštine Crne Gore 1945-1950, Titograd 1986, Istorijski zapisi 3, 1987
11. Đorđe Stanković, Iskušenja jugoslovenske historiografije, Beograd 1988, Istorijski zapisi 3-4, 1988
12. Mile Bjelajac, Vojska Kraljevine SHS 1918-1921, Beograd 1988, Istorijski zapisi 3-4, 1989
13. Perko Vojinović, Politička i nacionalna misao crnogorske inteligencije 1918-1941, Nikšić 1989, Pobjeda od 30. septembra 1989
14. Dragocjeni izvori (prikaz izložbe arhivskih izvora povodom devet vjekova barske arcibiskupije), Pobjeda od 20. avgusta 1989
15. Devet vjekova barske arcibiskupije, Politika od 5.08.1989
16. Devet vjekova barske arcibiskupije, Barske novine, juli-avgust 1989, br.136
17. Rifat Rastoder, Branislav Kovačević, Crvena mrlja, Titograd 1990, Arhivski zapisi 1, 1990
18. Neugodni razgovori, Predratna ideja, Pobjeda 4. i 5. novembar 1990
19. Demokratska stranka u Crnoj Gori na parlamentarnim izborima u Kraljevini Jugoslaviji, Demokratska riječ od 2.11.1990
20. Podjele zbog ujedinjenja, Borba od 24. oktobra 1990
21. Gosta primiti kao Hrista, Borba od 25-26. aprila 1992, br.116-117
22. Đetići u parlamentu, Pobjeda od 25.04.1993, br.9841
23. Tradicija i tolerancija, Vreme od 23. avgusta 1993, br.148
24. Ejup Mušović, Muslimansko stanovništvo Srbije od pada Despotovine (1459) i njegova sudbina, Kraljevo 1992, Almanah 1-2, 1994
25. Safet Bandžović, Ratne tragedije Muslimana, Novi Pazar 1993, Almanah 1-2, 1994
26. Safet Bandžović, Iskušenja historije, Novi Pazar 1993, Almanah 1-2, 1994
27. Đorđe Stanković, Izazov nove istorije, Beograd 1992, Istorijski zapisi 1-2, 1994

28. Branislav Kovačević, *Od Vezirovog do Zidanog mosta* (tragična sudbina četnika u završnoj fazi rata 1944-1945, Beograd 1993, Istorijski zapisi 1-2, 1994)
29. Svjedočanstvo o testamentu, *Monitor* od 20.01.1995, br.222
30. Jirgen Koka, *O istorijskoj nauci*, Beograd 1994, Istorijski zapisi 1, 1995
31. Savo S. Marković, *Barski patricijat*, Bar 1995, Istorijski zapisi 4, 1995
32. Božidar Šekularac, *Tragovi prošlosti Crne Gore, Srednjovjekovni natpisi i zapisi u Crnoj Gori (krajem VIII i početkom XVI vijeka)*, Bibliografski vjesnik 1-2, 1996
33. Usud podjela, *Pobjeda* od 22. oktobra 1995
34. Bijelo-zelena-crvena Crna Gora, *Naša borba od 19-20. oktobra 1996*, br. 618-619
35. U uglu balkanske krčme, *Monitor* od 29. novembra 1996, br. 319
36. Seju zlo sjeme, *Danas* 8-9. novembar 1997, br. 153-154
37. Zabluda je uspomena naivnih, *Vijesti* od 27. novembra 1997
38. Istorija bez posrednika, *Pobjeda* od 18. januara 1998
39. Nepoznata istorija-Istorija bez posrednika, *FOKUS* od 24.02.1998, br. 2
40. Priča o dvije Crne Gore, *Pobjeda* od 17. maja 1998, br. 11465
41. Crna Gora pred istorijskom šansom, *Vijesti* od 25. maja 1998, br. 222
42. Neki bi htjeli da sa guslama soliraju u Bečkoj filharmoniji, *Vijesti* od 15. juna 1998, br. 240
43. Istorija je skladište haosa, *Monitor* 26. jun 1998, br. 401
44. Oko Cetinja nijesu opaljene samo dvije puške, *Onogošt* 20. oktobar-12. novembar 1998, br. 79
45. Nacija i geografija, *Monitor* od 30. oktobra 1998, br. 419
46. Netačnosti "Istine o istini", *Monitor* od 13. novembra 1998, br. 421
47. Cudni "istorijski izvori", *Monitor* od 27. novembra 1998, br. 423
48. Vaso Milić, *Javne finansije u Crnoj Gori (retrospektiva i savremeno doba)*, II izdanje, Istorijski institut Crne Gore, Podgorica 1998, 267
49. Veljko Sjekloća, Krsto Popović u istorijskoj građi i literaturi, *Obod, Cetinje* 1998, 394, Bibliografski vjesnik 1999, 206-210
50. Živko M. Andrijašević, *Crnogorske teme*, Istorijski institut, Podgorica 1998, Istorijski zapisi 3-4, 1998
51. Dragoje Živković, *Istorija crnogorskog naroda (vladavina knjaza Danila /1851-1860/ i prve godine vladavine knjaza Nikole, tom III, Matica Crnogorska, Cetinje* 1998, 261, Bibliografski vjesnik 1999, 1, 2, 3, 187-193
52. Frensis Fukujama, *Kraj istorije i poslednji čovjek*, CID, Podgorica 1997, 375, Istorijski zapisi 3-4, 1998
53. Svijest o sebi, *Pobjeda* 10. juli 1999
54. Govor na promociji "Skrivane strane istorije" na Cetinju, *Bibliografski vjesnik* 2-3, 1998
55. Faruk Dizdarević, *Holujački Dizdarevići, Priboj* 1999, *Almanah* 7-8, 1999
56. Ja, Ivo Andrić zaklinjem se Bogom da ću vjeran biti Kralju Aleksandru, *Vijesti* 31. decembar 1999-4. januar 2000
57. INTERVJU (Brković, Kilibarda, Rastoder), *GEST, časopis za umjetnost i kulturu*, 3/2000
58. Aleksa Pavićević-paradigma crnogorskog satiranja u ideološkim lomovima, *Smisao zločinu u istoriji uvijek naknadno pribavlja neki "viši cilj"*, *Vijesti* 28.IV-2.V 2000

59. Živko Andrijašević, *Nacrt za ideologiju jedne vlasti*, Bar 1999, ARS 1-2, 2000, 104-105
60. Faruk Dizdarević, *O Hasan-agi i njegovoj vakufnami*, Priboj 2000, Almanah 11-12, 2000
61. *Dijalog je preduslov demokratije*, Polje, jun 2000, 25
62. *Ljudi na ovim prostorima i nemaju potrebe za pravom slobodom*, Pobjeda 8. jul 2000
63. *Mi smo pokvareni proizvod iskvarene prošlosti*, Monitor 14. jul 2000, br. 508, 23- 25
64. *Slovo o istoriji i istoričarima*, Vijesti 17. jul – Vijesti 18. jul 2000
65. *Stvarnost ili iluzija*, Narodna biblioteka "Radosav Ljumović", Glasnik br. 9, 2000, 417-425
66. *Razočarani ujedinitelji*, (Intervju), Pobjeda 13. avgust 2000
67. *Izjava o abdikaciji prestolonaslednika Danila poslije smrti svoga oca kralja Nikole*, (Kralj je pri vječnom rastanku vjerovao u prava crnogorskog naroda na slobodu koja je plod hiljadugodišnjih patnji i žrtava), Vijesti 12. avgust 2000-08-13
68. *Sindrom Sejda Bajramovića (polemika sa Monitorom)*
69. *Crnogorski otklon od balkanizacije*, Reflektor, br. 22, avgust 2000.
70. *Povodom brošure "Finale" Đorđa Nastića*, Vijesti 7. X 2000
71. *Svjedočanstvo o jednoj tradiciji*, Pobjeda 4. novembra 2000, br. 12533
72. *Uloga Francuske u nasilnoj aneksiji Crne Gore*, Dokumenta ministarstva spoljnih poslova kraljevine Crne Gore, Rim 1921, Feljton, Vijesti 7-24 .novembar 2000
73. *Kako je pronađena arhiva kralja Nikole*, Crnogorski književni list, januar 2001, br. 1
74. *Šta je zaokupljivalo pažnju Crnogoraca posiednjih dana XIX vijeka?*, Vijesti, 30. XII 2000. br. 1037
75. *Mijat Šuković*, Podgorička skupština, DOB, Podgorica 1999, Bibliografski Vjesnik (u štampi)
76. *Nagovještaj udara na Đukanovića došao je iz "Nacionala"*, Večernji list, Revija, Prilog subotom, 16. lipanj 2001. godine
77. *Rožajski zbornik br. 10*, Almanah 17-18, 2001
78. *Dokaz (ne)zrelosti*, Monitor 8 III 2002, 12-14
79. *Više proizvodimo istorije nego što je možemo apsorbovati*, Pobjeda, subota 4. V 2002, "Kultura i društvo"
80. *Tutinski zbornik .br. 2, 2001*, Almanah 19-20, 2002, 343-347
81. *Muharem, Asim i Haris Dizdarević*, Pamćenje i sjećanja, Muslimansko/bošnjačka bratstva bjelopoljskog kraja, I-II, Almanah, Podgorica 2002, Almanah 19-20, 2002, 333-337
82. *Crnogorska svakodnevica prije sto godina*, Novine su informisale i diktirale, Monitor 27. decembar 2002- 3. januar 2003, br. 636/637, 22-25
83. *Zanimljivi procesi*, Monitor 27. decembar 2002- 3. januar 2003, br. 636/637, 51
84. *Tradicija njegovanja nihilizma*, Publika, 15. januar 2003, str. 15
85. *Pravo na ime je stvar konvencije i temeljnih ljudskih prava*, Publika, 29. januar 2003, 15
86. *Rožajski zbornik 11/2002*, Almanah 21-22, Podgorica, 2003
87. *Pitanje imena je stvar konvencije*, Index br. 79, 1. IV 2003, 23- 25

88. Crna Gora lider multietničkog društva na Balkanu , Pobjeda br. 13403 , 5.IV 2003, 37, "Kultura i društvo"
89. **HISTORIJA – PARAHISTORIOGRAFIJA: SREBRENICA – SVJETSKI TOPONIM BOLA** Slobodan KOSTIĆ (Saradnja: Karmela DEVČIĆ, Radovan BOROVIĆ, Danijela BOŽIĆ, Biljana JOVIĆEVIĆ) razgovor : Nerzur Ćurak , Šerbo Rastoder , Olga Popović- Obradović , Ivo Banac (21.juli 2003) , RFE , www.danas.org , KONTRAPUNKT
90. U CRNOJ GORI JE ISTORIJA STRAST I UTOCISTE SERBO RASTODER, crnogorski istoricar i profesor istorije na Filozofskom fakultetu u Nikšiću ... www.danas.org/programi/interview/ 1999/05/19990516043816.asp - 27k - 12.maj/svibanj, 1999 10:42.
91. Živko M. Andrijašević , Zoran Stanojević , Pokršćavanje muslimana 1913 , Almanah 27-28, Podgorica 2004 ; Monitor br. 676, 3.X 2003, 50-51
92. Jež u stomaku , Građanin, 28.XII 2003, 9
93. Kod nas je politika još uvijek strast, Pobjeda , "Kultura i društvo " , 21.II 2004,
94. Bajram Suljević, Kanje i okolina , Bijelo Polje , 2003 , Almanah 27- 28 , 2004
95. Istorija se ne može napisati, ona se piše , Vijesti, br. 2220, ART, subota, 5. jun 2004, str. VI
96. Izazov tradicionalistima, Živko M. Andrijašević, Nacija s greškom (istorijski eseji) CNB "Đurđe Crnojević", Cetinje, 2004, Monitor 29. x br.732, 2004, 48-49
97. Istorijsko mišljenje još uvijek određuje ideologija, Pobjeda , subota 13.novembar 2004 (Kultura)
- 98.
99. Javna i skrivena istorija Jugoslavije (Ivo Banac, Radoš Ljušić, Šerbo Rastoder, Zijad Šehić, Sabrina Ramet), <http://www.slobodnaevropa.org/article/2005/01/08/18fa44c6-1e59-4bbe-b3c0-8778a1bebab4.html>
100. Knjiga mrtvih bivše Jugoslavije, profesor istorije na Filozofskom fakultetu u Nikšiću Šerbo Rastoder, direktor Istraživačko-dokumentacionog centra iz Sarajeva Mirsad Tokača, direktor Istorijskog arhiva grada Beograda, istoričar Branka Prpa, predsjednica Dokumenta – Centra za suočavanje sa prošlošću iz Zagreba, Vesna Teršelič, <http://www.slobodnaevropa.org/article/2005/04/18/cc22cebe-7069-42da-8a2c-b4ebfbd3b772.html>
101. O čemu su Crnogorci razmišljali prije sto godina, OD JAPANA DO USTAVA, Vijesti , subota 31. XII 2005 –utorak 3.I 2006
- 102.
103. Lenka Blehova-Čelebić, Hrišćanstvo u Boki Kotorskoj 1200-1500, Pobjeda, Narodni muzej Crne Gore, Istorijski institut Crne Gore, Podgorica, 2006, Pobjeda, 21.oktobar 2006, VIII
- 104.
105. Dragana Kujović, Tragovima orijentalno-islamskog kulturnog nasljeđa u Crnoj Gori, Almanah, Podgorica, 2006, Almanah 35-36, 2006, 323-326
106. Muharem Muratović, Miris zavičaja, Isetljenici iz Mrkojevića, NVO Mrkojevići, Bar, 2006, , Almanah 35-36, 2006,339-342
- 107.

УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ

Цетински пут б.б.
П. факс 99
81000 ПОДГОРИЦА
СРБИЈА И ЦРНА ГОРА
ТЕЛЕФОНИ: (081) 241-777
241-888
Факс: (081) 242-301

UNIVERSITY OF MONTENEGRO

Cetinjski put b.b.
P.O. BOX 99
81000 PODGORICA
SERBIA AND MONTENEGRO
Phone: (+381) 81 241-777
241-888
Fax:(+381) 81 242-301

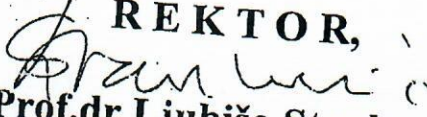
Број: 01-578
Датум, 23.02.2006 г.

Ref: _____
Date, _____

Na osnovu člana 75 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju (Sl.list RCG br. 60/03.) i člana 19 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj 23.02.2006. godine, donio je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr ŠERBO RASTODER bira se u akademsko zvanje redovni profesor Univerziteta Crne Gore za predmete: Uvod u istoriju sa osnovama pomoćnih istorijskih nauka, Istorija Jugoslavije na Filozofskom fakultetu u Nikšiću i Savremena politička istorija na Pravnom fakultetu u Podgorici.

REKTOR,

Prof.dr Ljubiša Stanković